

NORDISK PATRISTISK BIBLIOGRAFI 2009–2012

EN OVERSIGT AF HOLGER VILLADSEN

På det første nordiske patristikermøde, der blev holdt i Lund i august 1981, blev det besluttet, at der burde udarbejdes en samlet bibliografi over publikationer om patristik skrevet af nordiske forfattere eller på nordiske sprog. Den oprindelige plan gik ud på, at bibliografien skulle publiceres i bogform. Med stor forsinkelse blev denne plan realiseret med publicering af *Nordisk Patristisk Bibliografi* i to bind. Bind I med den systematiske afdeling udkom i 2011, og bind II med den alfabetiske afdeling udkom i 2012.

Men heldigvis fortsætter nordiske forfattere med at skrive om patristik, så jeg har forsøgt at lave en opfølgende oversigt over, hvad nordiske forfattere har skrevet om patristiske emner i perioden 2009–2012. Denne systematiske oversigt er en forlængelse af tidligere oversigter, der blev bragt i *Meddelanden från Collegium Patristicum Lundense*. Den seneste blev bragt i nr. 25 (2010) og omfattede årene 2005–2008.

Der er tale om et vist overlap i forhold til den bogtrykte bibliografi, hvor den systematiske afdeling i bind I medtager titler fra 2009 og 2010. Men jeg har ment, at det var bedst at lade denne oversigt være en forlængelse af de tidligere oversigter i *Meddelanden*. I oversigten er i anvendt samme systematiske inddeling, som i den bogtrykte version og i de tidligere oversigter i *Meddelanden*. I hovedtræk ser den således ud:

- A. Patristiske forfattere
  - 1. Generel litteratur
  - 2. De enkelte forfattere (alfabetisk)
- B. Særlige emner
- C. Kirke og kristendom generelt i den patristiske periode

Udover de traditionelle forkortelser for nordiske tidsskrifter har jeg brugt følgende specielle forkortelser:

MCPL *Meddelanden från Collegium Patristicum Lundense*

PNA *Patristica Nordica Annuarium*

Der er i perioden udkommet en del samleværker, herunder *Patristica Nordica* 7 og 8 med forelæsningerne fra de nordiske patristikermøder i 2006 og 2010, samt festskrifter til Gunnar af Hällström, Oskar Skarsaune, Einar Thomassen og Jan Olof Rosenqvist. De fuldstændige bibliografiske oplysninger findes her i afsnittet med samleværker og festskrifter, mens de ofte er forkortet ved de enkelte artikler i de pågældende samleværker.

A. PATRISTISKE FORFATTERE

1. Generel litteratur

Forskningshistorie og fagets metode

- 2009 Anders Klostergaard Petersen: Hvor står forskningen aktuelt i tidlig kristendom? – i: RT 54 (2009), 85–95.
- 2009 Samuel Rubenson: Den tidiga kyrkan – i: *Kyrkohistoria. Perspektiv på et forskningsämne*, ed. Anders Jarlert (Kungl. Vitterhets och antikvitets akademien, Konferenser 70), Stockholm 2009, 13–21.
- 2011 Reidar Hvalvik: Church Historian, Biblical Scholar and Apologist. The Scholarly Profile of Oskar Skarsaune – i: *Among Jews, Gentiles and Christians in Antiquity and the Middle Ages. Studies in Honour of Professor Oskar Skarsaune on his 65th Birthday*, ed. Reidar Hvalvik & John Kaufman, Trondheim 2011, 9–29.
- 2012 Sten Hidal: Bibeltolkning i den tidiga kyrkan – i: SEÅ 77 (2012), 47–52.
- 2012 Tine Reeh: Kristendom, historie, demokrati. Hal Koch 1932–1945. København: Museum Tusulanum 2012, 722 s. [Disp. ved Københavns Universitet. Patristisk relevant er især afsnit 1 om Hal Kochs Origenes-disputats]

Virkningshistorie

- 2010 Knut Alfvåg: Deification as creatio ex nihilo. On Luthers appreciation of Dionysian spirituality in *Operationes in Psalmos – i: Hermeneutica sacra. Studien zur Auslegung der Heiligen Schrift*, ed. Torbjörn Johansson m.fl., Berlin: de Gruyter 2010, 443–466.
- 2011 Wolfram Kinzig: Genoplusset modstand? Receptionen af tidlige antikristne skrifter i oplysningstiden – i: *Kristendommens modstandere. Senantik antikristen polemik*, ed. Nils Arne Pedersen m.fl., København: Anis 2011, 303–365.

Bibliografier

- 2010 *Hermeneutica sacra. Studien zur Auslegung der Heiligen Schrift im 16. und 17. Jahrhundert.* Bengt Hägglund zum 90. Geburtstag, ed. Torbjörn Johansson m.fl. (*Historia hermeneutica, Series studia 9*), Berlin: de Gruyter 2010, viii+496 s. [Heri side 443–466: Jon Krantz, *Bibliographie der Schriften Bengt Hägglungs 1947–2009*]
- 2010 Gunnar af Hällströms publikationer, ett urval – i: *Flumen saxosum sonans. Studia in honorem Gunnar af Hällström*, ed. Marjo Ahlqvist m.fl., Åbo 2010, 335–339.
- 2010 Holger Villadsen: Nordisk patristik 2005–2008. En bibliografisk oversigt – i: *MCPL 25* (2010), 19–48.
- 2011 Bente Røren & Elna Strandheim: Select Bibliography of Oskar Skarsaune's Publications 1968–2010 – i: *Among Jews, Gentiles and Christians in Antiquity and the Middle Ages. Studies in Honour of Professor Oskar Skarsaune on his 65th Birthday*, ed. Reidar Hvalvik & John Kaufman, Trondheim 2011, 211–230.
- 2011 Holger Villadsen: Nordisk Patristisk Bibliografi. Bind I: Systematisk afdeling. København: Books on Demand 2011, 480 s.
- 2012 *The Published Works of Jan Olof Rosenqvist – i: ΔΩΡΟΝ ΠΟΔΟΠΟΙΚΙΑΟΝ.* Studies in Honour of Jan Olof Rosenqvist, ed. Denis Searby m.fl., Uppsala 2012, 9–14.
- 2012 Holger Villadsen: Nordisk Patristisk Bibliografi. Bind II: Alfabetisk afdeling. København: Books on Demand 2012, 494 s.

Samleværker og festskrifter

- 2009 Continuity and Discontinuity in Early Christian Apologetics. Ed. Jörg Ulrich, Anders-Christian Jacobsen & Majastina Kahlos. (Early Christianity in the Context of Antiquity 5), Frankfurt am Main: Peter Lang 2009, 130 s.
- 2009 Critique and Apologetics. Jews, Christians and Pagans in Antiquity. Ed. Anders-Christian Jacobsen, Jörg Ulrich & David Brakke. (Early Christianity in the Context of Antiquity 4), Frankfurt am Main: Peter Lang 2009, 327 s.
- 2009 The Discursive Fight over Religious Texts in Antiquity. Ed. Anders-Christian Jacobsen. (Religion and Normativity 1), Århus: Aarhus University Press 2009, 207 s.
- 2009 *Patristica Nordica 7. Eros och agape. Barmhärtighet, kärlek och mystik i den tidiga kyrkan. Föreläsningar hållna vid Nordiska patristikermötet i Lund 16–19 augusti 2006*, ed. Henrik Rydell Johnsén & Per Rönnegård. Skellefteå: Artos 2009, 166 s.
- 2009 *Metamorphoses. Resurrection, Body and Transformative Practices in Early Christianity*, ed. Turid Karlsen Seim & Jorunn Økland. (Ekstasis 1), Berlin: Walter de Gruyter 2009, vi+401 s.
- 2009 *A Cultural and Religious Melting Pot*, ed. George Hinge & Jens A. Krasilnikoff. (Aarhus Studies in Mediterranean Antiquity 9), Aarhus: Aarhus Universitetsforlag 2009, 176 s.
- 2010 *Essays in Naturalism and Christian Semantics*. Ed. Troels Engberg-Pedersen & Niels Henrik Gregersen. (Publikationer fra Det Teologiske Fakultet 19), København: Centre for Naturalism and Christian Semantics 2010, 346 s.
- 2010 *Flumen saxosum sonans. Studia in honorem Gunnar af Hällström*, ed. Marjo Ahlqvist m.fl. Åbo: Åbo akademis förlag 2010, 339 s.
- 2010 *The Legacy of John. Second-Century Reception of the Fourth Gospel*. Ed. Tuomas Rasimus. (Supplements to *Novum Testamentum* 132), Leiden: Brill 2010, ix+406 s.
- 2011 *Ablution, Initiation, and Baptism. Late Antiquity, Early Judaism, and Early Christianity – Waschungen, Initiation und Taufe. Spätantike, frühes Judentum und frühes Christentum*. Ed. David Hellholm m.fl. (Beihefte zur Zeitschrift für de neutestamentliche

- Wissenschaft 176), Berlin & New York: de Gruyter 2011, 3 bind, lxiii,xxvii, xiv+2024 s.
- 2011 Among Jews, Gentiles and Christians in Antiquity and the Middle Ages. Studies in Honour of Professor Oskar Skarsaune on his 65th Birthday, ed. Reidar Hvalvik & John Kaufman. Trondheim: Tapir 2011, 244 s.
- 2011 Contextualising Early Christian Martyrdom. Ed. Jakob Engberg, Uffe Holmsgaard Eriksen & Anders Klostergaard Petersen. (Early Christianity in the Context of Antiquity 8), Frankfurt am Main: Peter Lang 2011, 275 s.
- 2012 ΔΩΡΟΝ ΡΟΔΟΠΟΙΚΙΑΛΟΝ. Studies in Honour of Jan Olof Rosenqvist, ed. Denis Searby m.fl. (Acta Universitatis Upsaliensis, Studia Byzantina Upsaliensia 12), Uppsala 2012, vi+239 s.
- 2012 Invention, Rewriting, Usurpation. Discursive Fights over Religious Traditions in Antiquity, ed. Anders-Christian Jacobsen, Jörg Ulrich & David Brakke. (Early Christianity in the Context of Antiquity 11), Frankfurt am Main: Peter Lang 2012, xvi+322 s.
- 2012 Mystery and Secrecy in the Nag Hammadi Collection and Other Ancient Literature. Ideas and Practices. Studies for Einar Thomassen at sixty, ed. Christian H. Bull, Liv Ingeborg Lied & John D. Turner. (Nag Hammadi and Manichaean Studies 76), Leiden: Brill 2012, xx+540 s.
- 2012 Patristica Nordica 8. Soteria och gnosis. Frälsning och kunskap i den tidiga kyrkan. Föreläsningar hållna vid Nordiska patristikermötet i Lund 18–21 augusti 2010, ed. Benjamin Ekman & Henrik Rydell Johnsén. Skellefteå: Artos & Norma 2012, 152 s.

Filologi

- 2010 David Westberg: Celebrating with Words. Studies in the rhetorical works of the Gaza School. Uppsala: Uppsala Universitet 2010, 225 s. [Disp. Uppsala]

Palæografi

- 2010 Erik Petersen: Migranter fra Byzans. Om græske håndskrifter i Danmark – i: Arven fra Byzans, ed. Øystein Hjort, Århus 2010, 227–245.

- 2011 *Inscriptions in liturgical spaces*, ed. Kristin B. Aavitslund & Turid Karlsen Seim. (*Acta ad archaeologiam et artium historiam pertinentia* 24, N.S. 10), Roma: Scienze e lettere 2011, 263 s.
- 2011 Bente Kiilerich: *Visual and functional aspects of inscriptions in early church floors – i: Inscriptions in liturgical spaces*, ed. Kristin B. Aavitslund & Turid Karlsen Seim, (*Acta ad archaeologiam et artium historiam pertinentia*, vol. 24, N.S. 10, 2011), 45–63.

Tekstsamlinger

- 2009 *Evangeliets Gryning. Kyrkofädernas skrifttolkning. Utläggningar av de gammaltestamentliga läsningerna i 2002 års evangeliebok. Svensk översättning av Olof Andréén. Bearbetad av Per Beskow. Skellefteå: Artos & Norma 2009, 298 s.*
- 2009 *Evangeliets Kraft. Kyrkofädernas skrifttolkning. Utläggningar av epistelläsningerna i 2002 års evangeliebok. Svensk översättning av Olof Andréén. Bearbetad av Per Beskow. Skellefteå: Artos & Norma 2009, 298 s.*
- 2009 *Evangeliets Ljus. Kyrkofädernas skrifttolkning. Utläggningar av evangelieläsningerna i 2002 års evangeliebok. Svensk översättning av Olof Andréén. Bearbetad av Per Beskow. Skellefteå: Artos & Norma 2009, 476 s.*
- 2012 *Koptiske skrifter. Utvalg og innledende essay av Hugo Lundhaug, oversatt av Hugo Lundhaug. (Verdens hellige skrifter), Oslo: Bokklubben 2012, xlviii+257 s.*
- 2012 *Symfoniska röster. Kyrklig trosförmedling genom tiderna. Inledning, urval och översättning av Alf Härdelin. Skellefteå: Artos 2012, 428 s. [Antologi med svensk oversættelse af 220 tekster fra oldkirken og op gennem tiderne. Tekster af bl.a. Irenæus, Origenes, Cyprian, Ambrosius, Maximus af Torino, Johannes Cassianus, Augustin, Leo den Store, Fulgentius af Ruspe, Cæsarius af Arles, Gregor den Store, Columbanus]*

Patristiske forfattere generelt

- 2012 Peter Halldorf: *Det fædrene ophav. Historien om 21 kirkefædre. [Oversat af Werner Fischer-Nielsen]. Frederiksværk: Boedal 2012, 271 s. [Svensk original 2000, tidligere dansk version 2002]*

2. De enkelte forfattere (alfabetisk)

Ambrosius

- 2011 Reidar Aasgaard: Ambrose and Augustine. Two Bishops on Baptism and Christian Identity – i: Ablution, Initiation, and Baptism, ed. David Hellholm m.fl., Berlin: de Gruyter 2011, bd. 2, 1253–1282.

Ammonas

- 2011 Samuel Rubenson: Antony and Ammonas. Conflicting or Common Tradition in Early Egyptian Monasticism – i: Bibel, Byzanz und Christlicher Orient. Festschrift für Stephan Gerö, ed. D. Bumazhnov m.fl., (Orientalia Christiana Analecta 187), Leuven: Peeters 2011, 185–201.

Anastasios af Sinai

- 2010 Teuvo Laitila: Anastasios Siinailaisen Hodegos ja Leo III:n kirje kalifi Umarille, kaksi esimerkkiä idän kristillisyyden varhaisista islam-tulkinnoista – i: Flumen saxosum sonans. Studia in honorem Gunnar af Hällström, ed. Marjo Ahlqvist m.fl., Åbo 2010, 109–125.

Antonios

- 2011 Samuel Rubenson: Antony and Ammonas. Conflicting or Common Tradition in Early Egyptian Monasticism – i: Bibel, Byzanz und Christlicher Orient. Festschrift für Stephan Gerö, ed. D. Bumazhnov m.fl., (Orientalia Christiana Analecta 187), Leuven: Peeters 2011, 185–201.

Apophthegmata Patrum

- 2009 Paradiset. Ökenfädernas tänkespråk, den systematiska samlingen. Vol. I: De heliga fädernas råd för den som söker fullkomlighet, ed. Per Rönnegård & Samuel Rubenson. (Silentium Apophthegmata 1), Bjärka-Säby: Silentium 2009, 46 s.
- 2009 Britt Dahlman: Georgiska versioner av Apophthegmata Patrum – i: Vetenskapssocieteten i Lund, årsbok 2009 (Lund 2009), 5–13.
- 2010 Paradiset. Ökenfädernas tänkespråk, den systematiska samlingen. Vol. II: Om nödvändigheten av att hängivet sträva efter stillheten, ed. Per Rönnegård & Samuel Rubenson. (Silentium Apophthegmata 2), Bjärka-Säby: Silentium 2010.

- 2010 Samuel Rubenson: *Visdom fra ørkenen*. Oversættelse: Simon Christoffer Fuhrmann. København: Boedal 2010, 96 s. [Svensk original 2001: *Betraktelser över ökenfädernas tänkespråk*]
- 2010 Per Rönnegård: *Threads and Images. The Use of Scripture in Apophthegmata Patrum*. (Coniectanea Biblica New Testament Series 44), Winona Lake: Eisenbrauns 2010, viii+213 s. [Rev. udgave af afhandling fra 2007]
- 2010 Per Rönnegård: *The Use of Scripture in Apophthegmata Patrum in Light of the Ergasia Pattern – i: Studia Patristica 45*, ed. J. Baun m.fl., Leuven 2010, 35–42.
- 2011 *Paradiset. Ökenfädernas tänkespråk, den systematiska samlingen. Vol. III: Om botfärdigheten*, ed. Britt Dahlman & Per Rönnegård. (Silentium Apophthegmata 3), Bjärka-Säby: Silentium 2011, 56 s.
- 2011 Samuel Rubenson: *The Apophthegmata Patrum in Syriac, Arabic and Ethiopic. Status Questionis – i: Actes de 10e Symposium Syriacum (Granada, sept. 2008), [2] Suite (Parole de l’Orient 36)*, Kaslik: Univ. Saint-Esprit 2011, 319–328.
- 2012 *Paradiset. Ökenfädernas tänkespråk, den systematiska samlingen. Vol. IV: Om självbehärskningen, inte bara i fråga om mat utan även de andra böjelserna*, ed. Britt Dahlman & Per Rönnegård. (Silentium Apophthegmata 4), Sturefors: Silentium 2012, 61 s.
- 2012 Britt Dahlman: *The Sabaitic Collection of the Apophthegmata Patrum – i: ΔΩΡΟΝ ΡΟΔΟΠΟΙΚΙΑΛΟΝ. Studies in Honour of Jan Olof Rosenqvist*, ed. Denis Searby m.fl., Uppsala 2012, 133–146.

Athanasios

- 2009 Nils Arne Pedersen: *The New Testament Canon and Athanasius of Alexandria’s 39th Festal Letter – i: The Discursive Fight over Religious Texts in Antiquity*, ed. Anders-Christian Jacobsen, Århus 2009, 168–177.
- 2011 Tomas Hägg: *The Life of St. Antony between Biography and Hagiography – i: The Ashgate Research Companion to Byzantine Hagiography. Vol. I: Periods and Places*, ed. S. Efthymiadis, Farnham: Ashgate 2011, 17–34.

- 2011 Samuel Rubenson: Athanasius und Antonius – i: Athanasius-Handbuch, ed. P. Gemeinhart, Tübingen: Mohr Siebeck 2011, 141–145.
- 2011 Thorsten Rørbæk: Healing Accounts in Vita Antonii and Vita Hilarionis. Ph.d.-afhandling, Aarhus Universitet 2011, 236 s.

Augustin

- 2009 Augustin: Confessiones. Omsett av Åsmund Farestveit (bok 1–9) og Hermund Slaattelid (bok 10–13). Med innleiing og merknader av H. Slaattelid. Oslo: Samlaget 2009, 383 s. [1. utg. Oslo 1943]
- 2009 Augustinus: Kirjeitä sisarille [Brev til søstre]. Latinankielestä suomentaneet Timo Nisula ja Anni Maria Laato. Helsinki: Kirjapaja 2009, 155 s.
- 2009 Augustinus: Kristillinen opetus = De doctrina christiana. Latinasta suomentanut ... Valtteri Olli. Nivala 2009, vi+268 s.
- 2009 Augustin: Tre ungdomsdialoger. Utvalg og innledende essay ved Trond Berg Eriksen, oversettelse og noter ved Reidar Aasgaard. Oslo: Bokklubben 2009, xxxii+292 s.
- 2009 Siver Dagemark: Natural science, its limitation and relation to the liberal arts in Augustine – i: Augustinianum 49 (Roma 2009), 439–502.
- 2009 Werner G. Jeanrond: Augustinus teologi om kärlek – i: Patristica Nordica 7, Eros och Agape, ed. Henrik Rydell Johnsén m.fl., Skellefteå 2009, 128–148.
- 2010 Augustin: De civitate Dei. Gudsstaten, eller Guds by, innledning, utvalg og oversettelse ved Reidar Aasgaard. Oslo: Pax 2010, 386 s. [1. norske udg. 2002]
- 2010 Bengt Alexanderson: Augustinus tolkar Paulus [1. Kor. 11,3–5 og 7] – i: KÅ 110 (2010), 135–137.
- 2010 Bengt Alexanderson: Books 1–16 of the De Civitate Dei. The question of an archetype. The oldest manuscripts L, C and V compared with the later ones – i: Augustinianum 50 (Roma 2010), 491–541.
- 2010 Siver Dagemark: Medical Art. Some remarks on its limitation and verification in Augustine – i: Studia Patristica 49, ed. J. Baun m.fl., Leuven 2010, 111–118.

- 2010 Timo Nisula: Continuities and Discrepancies in Augustine's View on Concupiscence and Baptism (410–30) – i: *Studia Patristica* 49, ed. J. Baun m.fl., Leuven 2010, 21–26.
- 2011 Lars Albinus: Spejlets gåde. Strukturelle og filosofiske aspekter i Augustins Bekendelser – i: *DTT* 74 (2011), 116–135.
- 2011 Gunner B. Mikkelsen: Augustine and his sources. The "devil's snares and birdlime" in the mouths of Manichaeans in East and West – i: "In Search of Truth". Augustine, Manichaeism, and other Gnosticism. Studies for Johannes van Oort, ed. Jacob Albert van den Berg m.fl., (Nag Hammadi and Manichaean Studies 74), Leiden: Brill 2011, 419–425.
- 2011 Timo Nisula: Augustine and the Functions of Concupiscence. Vehmaa 2011, 363 s. [Disp. Helsinki]
- 2011 Reidar Aasgaard: Ambrose and Augustine. Two Bishops on Baptism and Christian Identity – i: *Ablution, Initiation, and Baptism*, ed. David Hellholm m.fl., Berlin: de Gruyter 2011, bd. 2, 1253–1282.
- 2012 Bengt Alexanderson: [Recension af] Sancti Augustini Opera, Enarrationes in Psalmos 1–50, Pars 1B, ed. Clemens Weidmann (CSEL 93/1B), Wien 2011 – i: *Augustinianum* 52 (2012), 561–569.
- 2012 Maijastina Kahlos: Augustinus poliittisena ajattelijana [Augustine as a political thinker] – i: *Klassiset poliittiset ajattelijat*, ed. Petri Koikkalainen & Paul-Erik Korvela, Tampere: Vastapaino 2012, 123–151.
- 2012 Timo Nisula: Augustine and the Functions of Concupiscence. (Supplements to *Vigiliae Christianae* 116), Leiden: Brill 2012, xiv+419 s. [Rev. udgave af disp. fra 2011]

Basilios

- 2011 The Actuality of St. Basil the Great. Conference lectures. Texts from the conference The Actuality of St. Basil the Great in Turku 2010, ed. Gunnar af Hällström. Turku: Åbo Akademi 2011, 256 s.
- 2011 Serafim Seppälä: Functions of Beauty in St. Basil the Great – i: *The Actuality of St. Basil the Great. Conference lectures*, ed. Gunnar af Hällström, Turku: Åbo Akademi, 2011, 235–256.
- 2012 Anne Karahan: Beauty in the Eyes of God. Byzantine Aesthetics

and Basil of Caesarea – i: *Byzantion* 82 (2012), 165–212.

Clemens of Alexandria

- 2010 Henny Fiskå Hägg: Deification in Clement of Alexandria with a Special Reference to his Use of Theaetetus 176B – i: *Studia Patristica* 46, ed. J. Baun m.fl., Leuven 2010, 169–174.
- 2010 Joonas Salminen: Clemens Aleksandrialaisen kristillinen filosofia Paedagogus. Helsinki: Helsingin yliopisto 2010, 93+11 s.
- 2011 Henny Fiskå Hägg: Baptism in Clement of Alexandria – i: Ablution, Initiation, and Baptism, ed. David Hellholm m.fl., Berlin: de Gruyter 2011, bd. 2, 973–988.
- 2012 Henny Fiskå Hägg: Kunnskap og frelse i aleksandrinsk teologi og filosofi. Filon og Klemens – i: *Patristica Nordica* 8, Soteria och gnosis, ed. Benjamin Ekman & Henrik Rydell Johnsén, Skellefteå 2012, 85–104.
- 2010 Henny Fiskå Hägg: Gudskunnskap og religiøs danning hos Klemens av Alexandria og Gregor fra Nyssa – i: *Danningsperspektiver. Teologiske og filosofiske syn på danning i antikken og i moderne tid*, ed. Svein Rise, Trondheim 2010, 19–33.

Clementinerne (Pseudo-)

- 2010 Oskar Skarsaune: Paul and Peter in Antioch. Traces of a Conflict from Galatians to the Pseudo-Clementines – i: *Flumen saxosum sonans. Studia in honorem Gunnar af Hällström*, ed. Marjo Ahlqvist m.fl., Åbo 2010, 269–290.
- 2011 Pseudo-Klemens' homilier. Oversat af Reidar Hvalvik & Karl Olav Sandnes – i: *Tidligkristne apokryfer. Utvalg, innl. essay og intro*, av Reidar Aasgaard, Oslo: Bokklubben 2011, 257–294.
- 2012 Päivi Vähäkangas: Rejection and Reception of Philosophy in the Letter of Eugnostos (NHC III,3 and V,1) and Pseudo-Clementine Recognitions. Helsinki: University of Helsinki 2012, 274 s.

Cyprian

- 2010 Anni Maria Laato: Infants and Parents as Members of the Church in St Cyprian's Theology – i: *Flumen saxosum sonans. Studia in honorem Gunnar af Hällström*, ed. Marjo Ahlqvist m.fl., Åbo 2010, 65–84.

Cyrl af Jerusalem

- 2009 Per Olav Folgerø: The Text-catena in the Frescoes in the Sanctuary of S. Maria Antiqua in Rome (705–707 a.D.). A note on its link to the Catechetical Lectures of Cyril of Jerusalem – i: *Bollettino della Badia Greca di Grottaferrata* 3.6 (2009), 45–66.
- 2010 Kyrill av Jerusalem: Däpskatekeser. [Redigeret af Dagfinn Stærk]. (Vitnesbyrd fra kirkefedrene), Oslo: Luther 2010, 127 s. [Moderniseret version af oversættelsen fra 1882 i Vidnesbyrd af Kirkefædrene]

Dionysios Areopagiten

- 2010 Knut Alfsvåg: Deification as creatio ex nihilo. On Luthers appreciation of Dionysian spirituality in *Operationes in Psalmos* – i: *Hermeneutica sacra. Studien zur Auslegung der Heiligen Schrift*, ed. Torbjörn Johansson m.fl., Berlin: de Gruyter 2010, 443–466.
- 2010 Knut Alfsvåg: What no mind has concieved. On the significance of Christological apophatism. (*Studies in philosophical theology* 45), Leuven: Peeters 2010, x+358 s.
- 2010 Ari Ojell: The Most Evident Idea in Theology? Gregory of Nyssa and Pseudo-Dionysius Areopagita on the Theological Significance of Incarnation – i: *Studia Patristica* 48, ed. J. Baun m.fl., Leuven 2010, 183–188.
- 2011 Filip Ivanovic: *Dionysius the Areopagite between Orthodoxy and Heresy*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing 2011, ix+187 s.

Dorotheos

- 2012 Dorotheos av Gaza: Undervisande tal och brev. I urval, översättning av Per Rönnegård. Skellefteå: Artos 2012, 104 s.

Efraim Syrereren

- 2009 Efraim Syriern: Hymnerna om paradiset. Översatta med inledning och kommentar av Sten Hidal. Skellefteå: Artos 2009, 115 s. [Genoptryk af udgave fra 1985]
- 2010 Efraim Syrerens Liv. Oversættelse og indledning ved Mette Behrndtz, Maria Munkholt, Robert Hansen, Sigrid K. Kjær og Dan Enok Sørensen. (*Antikken og Kristendommen* 7),

- København: Anis 2010, 150 s.
- 2010 Sebastian Brock: Det upplysta ögat. Världen sedd genom den heliga Efraim syriern. Översättning från engelska Daniel Braw; översättning från syriska Sten Hídal. Södertälje: Anastasis 2010, 176 s.
- 2010 Sebastian Brock: Det lysfyldte øje. En indføring i Efraim Syrerens åndelige univers. Oversat af Johannes Glenthøj. Frederiksværk: Boedal 2010, 192 s. [Original 1992: The Luminious Eye]
- 2011 Susan Ashbrook Harvey: Bibliskt minne i den syriska traditionen – i: PNA 26 (2011), 37–52.
- 2011 Serafim Seppälä: Baptismal Mystery in St. Ephrem the Syrian and Hymnen de Epiphania – i: Ablution, Initiation, and Baptism, ed. David Hellholm m.fl., Berlin: de Gruyter 2011, bd. 2, 1139–1178.

Euseb af Kæsarea

- 2011 Euseb: Kirkehistorien & Om dem, der led martyrdøden i Palæstina. Oversættelse og indledninger ved Jørgen Ledet Christiansen og Helge Kjær Nielsen. (Antikken og Kristendommen 8), København: Anis 2011, 596 s.
- 2011 Marie Verdoner: Narrated Reality. The Historia ecclesiastica of Eusebius of Caesarea. (Early Christianity in the Context of Antiquity 9), Frankfurt am Main: Peter Lang 2011, vi+208 s.

Euthalios

- 2011 Vemund Blomkvist: The Euthalian Apparatus. Text, Translation, Commentary. (Acta Theologica 39), Oslo: Faculty of Theology 2011, viii+324 s. [Ph.d.-afhandling. Også publiceret 2012]
- 2012 David Helholm & Vemund Blomkvist: Euthalian Traditions. Text, Translation and Commentary. Including the appendix Parainesis as an ancient genre-designation. (Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur 170), Berlin: de Gruyter 2012, x+391 s.

Evagrius Pontikos

- 2010 Henrik Rydell Johnsén: Dödssyndernas genealogi. Evagrius Pontikos åtta onda grundtankar och det antika arvet – i: Dygder

och laster. Förmoderna perspektiv på tillvaron, ed. Catharina Stenqvist & Marie Lindstedt Cronberg, Lund: Nordic Academic Press 2010, 23–38.

Gregor af Nyssa

- 2010 Terttu Haikka: Gregory of Nyssa's Canticum behind the Akathistos Hymn? – i: *Studia Patristica* 47, ed. J. Baun m.fl., Leuven 2010, 63–70.
- 2010 Henny Fiskå Hågg: Gudskunnskap og religiøs danning hos Klemens av Alexandria og Gregor fra Nyssa – i: *Danningsperspektiver. Teologiske og filosofiske syn på danning i antikken og i moderne tid*, ed. Svein Rise, Trondheim 2010, 19–33.
- 2010 Ari Ojell: The Most Evident Idea in Theology? Gregory of Nyssa and Pseudo-Dionysius Areopagita on the Theological Significance of Incarnation – i: *Studia Patristica* 48, ed. J. Baun m.fl., Leuven 2010, 183–188.
- 2011 Gregorios av Nyssa: Mose liv. I översättning och med inledning och kommentar av Sten Hidal. Skellefteå: Artos 2011, 160 s. [Tidl. udgave 1991]
- 2011 Ari Ojell: Gregory on the Christocentric Simplicity of the Trinitarian Worship. The Contribution of Gregory of Nyssa's Short Treatise *Ad Simplicium Tribunalum* – i: *Gregory of Nyssa. The Minor Treatises on Theology and Apollinarism*, ed. Volker Henning Drecoll & Margaritta Berhaus (Supplements to *Vigiliae Christianae* 106), Leiden 2011, 170–227.
- 2012 Gregorios av Nyssa: Kateketiska föreläsningar. Översättning av Olof Andrén, inledning Per Beskow. Skellefteå: Artos & Norma 2012, 94 s.

Gregor den Store

- 2010 Gregor den Store: Femogtyvende homili holdt til folket i den hellige Johannes' basilika, der også kaldes den konstantinske, torsdag efter påske & Treogtredivte homili holdt til folket i den hellige Clemens' basilika quatember fredag i september, [oversat af Jørgen Ledet Christiansen] – i: Lisbet Kjær Müller, Maria Magdalene, fra apostel til prostitueret, Frederiksberg. Alfa 2010, 270–284.

Herakleon

- 2010 Einar Thomassen: Heracleon – i: The Legacy of John. Second-Century Reception of the Fourth Gospel, ed. Tuomas Rasimus, Leiden 2010, 173–210.

Hermas

- 2011 Vemund Blomkvist: The Teaching on Baptism in the Shepherd of Hermas – i: Ablution, Initiation, and Baptism, ed. David Hellholm m.fl., Berlin: de Gruyter 2011, bd. 2, 849–870.

Hieronymus

- 2011 Bengt Alexanderson: Quelques idées sur le texte et l'interprétation des œuvres de Julien d'Éclane Exposition libri Iob et Tractatus prophetarum Osee, Iohel et Amos, avec des remarques sur le texte et l'interprétation des commentaires de Jérôme sur les douze prophètes. Göteborg: Gupea 2011, 43 s. (E-bog: <http://hdl.handle.net/2077/26635>).
- 2011 Maijastina Kahlos: Rhetorical Strategies in Jerome's Polemical Works – i: Polemik in der frühchristlichen Literatur, ed. Oda Wischmeyer & Lorenzo Schornaienchi, (Beihefte zur Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft 170), Berlin: de Gruyter 2011, 621–649.
- 2011 Thorsten Rørbæk: Healing Accounts in Vita Antonii and Vita Hilarionis. Ph.d.-afhandling, Aarhus Universitet 2011, 236 s.

Hilarius af Poitiers

- 2010 Bengt Alexanderson: Les textes de s. Hilaire de Poitiers. Remarques et interprétations avec un supplément sur les citations de l'Épître aux Philippiens. Göteborg: Gupea 2010, 88 s. (E-bog: <http://hdl.handle.net/2077/22388>).

Hippolyt

- 2011 Anders Ekenberg: Initiation in the Apostolic Tradition – i: Ablution, Initiation, and Baptism, ed. David Hellholm m.fl., Berlin: de Gruyter 2011, bd. 2, 1011–1050.

Irenæus

- 2009 John Kaufman: Becoming divine, becoming human. Deification themes in Irenaeus of Lyons. Oslo: Det teologiske menighetsfakultet 2009, xii+275 s. [Ph.d.-afhandling]

- 2011 Päivi Vähäkangas: "That Ill-formed Little Fox". Valentinians as the Enemy in Irenaeus's *Against Heresies* – i: *The Faces of the Other. Religious Rivalry and Ethnic Encounters in the Later Roman World*, ed. Maijastina Kahlos, Turnhout 2011, 83–104.

Isak af Ninive

- 2010 Patrik Hagman: *The Asceticism of Isaac of Nineveh*. (Oxford Early Christian Studies), Oxford: Oxford University Press 2010, 264 s. [Revideret udgave af afhandling fra 2008]
- 2010 Serafim Seppälä: *The Holy Spirit in Isaac of Nineveh and East Syrian Mysticism* – i: *The Holy Spirit in the Fathers of the Church*, ed. D. Vincent Twomey & Janet E. Rutherford, Dublin: Four Courts Press 2010, 127–150.
- 2012 Patrik Hagman: *Från staden till öknen. Den asketiska vändningens pedagogik i Teodoros av Mopsuestia och Isak av Nineveh* – i: *Patristica Nordica 8, Soteria och gnosis*, ed. Benjamin Ekman & Henrik Rydell Johnsén, Skellefteå 2012, 135–152.

Jakob af Sarug

- 2011 Susan Ashbrook Harvey: *Bibliska kvinnor som bilder av kyrkan* – i: *PNA 26 (2011)*, 53–74.

Johannes Chrysostomos

- 2009 Johannes Chrysostomos: [Homilier over episteltekster] – i: *Evangeliets Kraft. Kyrkofädernas skrifttolkning, utläggningar av epistelläsningerna i 2002 års evangeliebok*, svensk övers. av Olof Andrén, bearb. av Per Beskow, Skellefteå: Artos & Norma 2009.
- 2009 Odd Magne Bakke: "La ingen ting være så viktig som å ha omsorg for barna". *Kristen oppdragelse hos Johannes Krysostomos* – i: *Når jeg så skal ut i verden*, ed. Karl Olav Sandnes m.fl., Trondheim: Tapir 2009, 221–236.
- 2012 Johannes Chrysostomos: *Den outgrundlige*. Svensk översättning av Olof Andrén. Skellefteå: Artos & Norma 2012, 90 s.

Johannes Klimakos

- 2010 Henrik Rydell Johnsén: *Training for Solitude. John Climacus and the Art of Making a Ladder* – i: *Studia Patristica 48*, ed. J. Baun m.fl., Leuven 2010, 159–164.

Julian af Eclanum

- 2010 Bengt Alexanderson: Le commentaire sur les Psaumes de Julien d'Éclane et le texte du Psautier – i: *Studia Patristica* 49, ed. J. Baun m.fl., Leuven 2010, 319–324.
- 2011 Bengt Alexanderson: Quelques idées sur le texte et l'interprétation des œuvres de Julien d'Éclane *Exposition libri Iob et Tractatus prophetarum Osee, Iohel et Amos*, avec des remarques sur le texte et l'interprétation des commentaires de Jérôme sur les douze prophètes. Göteborg: Gupea 2011, 43 s. (E-bog: <http://hdl.handle.net/2077/26635>).
- 2012 Bengt Alexanderson: Da Giuliano a noi. Come arrivare ai suoi testi – i: *Giuliano d'Eclano et l'Hirpinia christiana. Il Convegno internazionale Mirabella Eclano, 23–25 settembre 2010*, ed. Sabino Accomando & Rocco Ronzani, Avellino: Stampa Editoriale Todisco 2012, 133–150.
- 2012 Bengt Alexanderson: Le texte du Psautier chez Théodore de Mopsueste et chez Julien d'Éclane. Avec des notes de critique sur les commentaires de Théodore et de Julien. (*Studia Ephemeridis Augustinianum* 129), Roma: Institutum Patristicum Augustinianum 2012, 304 s.

Justin

- 2010 Antti Laato: Justin Martyr Encounters Judaism – i: *Encounters of the children of Abraham from ancient to modern times*, ed. Antti Laato & Pekka Lindqvist, Leiden: Brill 2010, 97–123.
- 2010 Oskar Skarsaune: Justin and the Apologists – i: *The Routledge Companion to Early Christian Thought*, ed. Jeffrey Bingham, London: Routledge 2010, 121–136.
- 2010 Runar M. Thorsteinsson: Justin Martyr on the Philosophical Schools. A Research Tool – i: *Essays in Naturalism and Christian Semantics*, ed. Troels Engberg-Pedersen & Niels Henrik Gregersen, København 2010, 57–78.
- 2010 Runar M. Thorsteinsson: Stoics and Stoic Cosmo-Theology. Justin's Criticism in the Second Apology – i: *Essays in Naturalism and Christian Semantics*, ed. Troels Engberg-Pedersen & Niels Henrik Gregersen, København 2010, 79–97.
- 2012 Justins Dialog med jøden Tryfon. Oversat og med indledning af

Jørgen Ledet Christiansen, Niels Hyldahl og Mogens Müller. (Antikken og Kristendommen 10), København: Anis 2012, 238 s.

- 2012 Bengt Alexanderson: Remarques sur l'Apologie pour les Chrétiens et sur le Dialogue avec Tryphon de Justin Martyr. Göteborg: Gupea 2012, 20 s. (E-bog: <http://hdl.handle.net/2077/31965>).
- 2012 Runar M. Thorsteinsson: The Literary Genre and Purpose of Justin's Second Apology. A Critical Review with Insights from Ancient Epistolography – i: Harvard Theological Review 105 (2012), 91–114.
- 2012 Runar Thorsteinsson: Justin and Stoic Cosmo-Theology – i: The Journal of Theological Studies 63 (2012), 533–571.
- 2012 Runar M. Thorsteinsson: By Philosophy Alone. Reassessing Justin's Christianity and His Turn from Platonism – Early Christianity 3 (2012), 492–517.

Lactantius

- 2009 Maijastina Kahlos: Ritus ad solos digitos pertinens (Lact. inst. 5.19,29). A Caricature of Roman Civic Religion in Lactantius' Institutiones divinae – i: Critique and Apologetics. Jews, Christians and Pagans in Antiquity, ed. Anders-Christian Jacobsen m.fl., Frankfurt am Main 2009, 283–302.

Markellos af Ancyra

- 2009 Markellos af Ankyra: Om den sande religion. Oversættelse, indl. og kommentar ved Henrik Pontoppidan Thyssen. (Bibel og historie 26), Århus: Aarhus Universitetsforlag 2009, 157 s.

Maximos Bekender

- 2010 Torstein Theodor Tollefsen: Causality and Movement in St. Maximus' Ambiguum 7 – i: Studia Patristica 48, ed. J. Baun m.fl., Leuven 2010, 85–94.
- 2010 Torstein Tollefsen: Skapelse og gjenoprettelse ifølge Maximus Bekjenneren – i: Dannelsesperspektiver. Teologiske og filosofiske syn på danning i antikken og i moderne tid, ed. Svein Rise, Trondheim 2010, 75–90.

Origenes

- 2009 Origenes: Om bönen. Svensk översättning av Olof Andrén, med

- förord av Per Beskow. Skellefteå: Artos 2009, 120 s.
- 2009 Anders-Christian Jacobsen: Normative structures in Origen's biblical exegesis – i: *The Discursive Fight over Religious Texts in Antiquity*, ed. Anders-Christian Jacobsen, Århus 2009, 143–156.
- 2010 Bengt Alexanderson: *Critique de texte et interprétations de deux ouvrages exégétiques. Origène, Commentaire sur saint Jean, et Théodore de Mopsueste, Commentaire sur les douze prophètes*. Göteborg: Gupea 2010, 24 s. (E-bog: <http://hdl.handle.net/2077/24139>).
- 2010 Gitte Buch-Hansen: The Spirit in Origen's Commentary on St. John's Gospel. The Stoic Foundation of Origen's Theory of Universal Restoration – i: *Essays in Naturalism and Christian Semantics*, ed. Troels Engberg-Pedersen & Niels Henrik Gregersen, København 2010, 119–152.
- 2010 Juha Pihkala: Origenes, jälleenyntymisuskpo ja Konstantinopolin II. Kirkolliskokous – i: *Flumen saxosum sonans. Studia in honorem Gunnar af Hällström*, ed. Marjo Ahlqvist m.fl., Åbo 2010, 195–210.
- 2010 Stefan Nordgaard Svendsen: Origen and the Possibility of Future Falls – i: *Essays in Naturalism and Christian Semantics*, ed. Troels Engberg-Pedersen & Niels Henrik Gregersen, København 2010, 99–118.
- 2011 Jakob Engberg: Kelsos og Origenes. Kontinuitet og udvikling i polemikken mod kristendommen fra ca. år 175 til 245 – i: *Kristendommens modstandere. Senantik antikristen polemik*, ed. Nils Arne Pedersen m.fl., København: Anis 2011, 19–61.
- 2011 Gunnar af Hällström: Proof from a Prophecy against Proof from Prophecy. A Second Century Sermon (Contra Celsum VII 9) – i: *Among Jews, Gentiles and Christians in Antiquity and the Middle Ages. Studies in Honour of Professor Oskar Skarsaune on his 65th Birthday*, ed. Reidar Hvalvik & John Kaufman, Trondheim 2011, 63–73.
- 2011 Gunnar af Hällström: More Than Initiation? Baptism According to Origen of Alexandria – i: *Ablution, Initiation, and Baptism*, ed. David Hellholm m.fl., Berlin: de Gruyter 2011, bd. 2, 989–1010.

- 2011 Anders-Christian Jacobsen: Bibeltolkning i Alexandria – i: Antikkens verden, ed. Ole Høiris & Birthe Poulsen, Århus: Aarhus Universitetsforlag 2011, 347–364.

Pachomios

- 2011 Hugo Lundhaug: Baptism in the Monasteries of Upper Egypt. The Pachomian Corpus and the Writings of Shenoute – i: Ablution, Initiation, and Baptism, ed. David Hellholm m.fl., Berlin: de Gruyter 2011, bd. 2, 1347–1380.

Prokop af Gaza

- 2010 David Westberg: Celebrating with Words. Studies in the Rhetorical Works of the Gaza School. Uppsala: Uppsala Universitet 2010, 225 s. [Disp. Uppsala]

Ptolemæus

- 2010 Tuomas Rasimus: Ptolemaeus and the Valentinian Exegesis of John's Prologue – i: The Legacy of John. Second-Century Reception of the Fourth Gospel, ed. Tuomas Rasimus, Leiden 2010, 145–171.

Romanos

- 2010 Leena Mari Peltomaa: Roles and Functions of Mary in the Hymnography of Romanos Melodos – i: Studia Patristica 44, ed. J. Baun m.fl., Leuven 2010, 487–498.
- 2011 Uffe Holmsgaard Eriksen: The Poet in the Pulpit. Drama and Rhetoric in the Kontakion 'On the Victory of the Cross' by Romanos Melodos – i: Transfiguration 2010/2011, 103–123.
- 2012 Leena Mari Peltomaa: The Portrayal of the Wife of Potiphar by Romanos Melodos – i: ΔΩΡΟΝ ΡΟΔΟΠΟΙΚΙΛΟΝ. Studies in Honour of Jan Olof Rosenqvist, ed. Denis Searby m.fl., Uppsala 2012, 185–196.
- 2011 Thomas Arentzen: Hør hva jeg er, for jeg er den du ser! Maria-fremstillinger i Akathistos-hymnen og Romanos' Bebudelses-hymne – i: STK 87 (2011), 162–168.

Salomos Oder

- 2010 Salomos oder. Oversatt av Rune Ødegaard. Oslo: Krystiania 2010, 65 s.

Shenute af Atripe

- 2009 Hugo Lundhaug: Nag Hammadi-kodeksene og den tidlige monastiske tradisjon i Egypt – i: MCPL 24 (2009), 33–59.
- 2010 Hugo Lundhaug: Shenoute og avgudsdyrkelse. Religionskonflikt i øvre Egypt på 300- og 400-tallet – i: Din. Tidskrift for religion og kultur 2010, hefte 3/4, 63–84.
- 2011 Hugo Lundhaug: Baptism in the Monasteries of Upper Egypt. The Pachomian Corpus and the Writings of Shenoute – i: Ablution, Initiation, and Baptism, ed. David Hellholm m.fl., Berlin: de Gruyter 2011, bd. 2, 1347–1380.
- 2012 Hugo Lundhaug: Kunnskap og frelse i Øvre Egypt. Abbed Shenoute og hans modstandere – i: Patristica Nordica 8, Soteria och gnosis, ed. Benjamin Ekman & Henrik Rydell Johnsen, Skellefteå 2012, 105–134.
- 2012 Hugo Lundhaug: Mystery and Authority in the Writings of Shenoute – i: Mystery and Secrecy in the Nag Hammadi Collection and Other Ancient Literature, ed. Christian H. Bull m.fl., Leiden: Brill 2012, 259–285.
- 2012 Hugo Lundhaug: Shenoute's Heresiological Polemics and its Context(s) – i: Invention, Rewriting, Usurpation. Discursive Fights over Religious Traditions in Antiquity, ed. Jörg Ulrich m.fl., (Early Christianity in the Context of Antiquity 11), Frankfurt am Main 2012, 239–261.

Tertullian

- 2011 Anders-Christian Jacobsen: Images of the Others in Tertullian – i: The Faces of the Other. Religious Rivalry and Ethnic Encounters in the Later Roman World, ed. Maijastina Kahlos, Turnhout 2011, 105–135.
- 2011 Øyvind Norderval: Simplicity and Power. Tertullian's De Baptismo – i: Ablution, Initiation, and Baptism, ed. David Hellholm m.fl., Berlin: de Gruyter 2011, bd. 2, 947–972.
- 2011 Johannes Værge: Det betroede menneske. Opgør med forvreden kristendom. København: Anis 2011, 176 s.
- 2012 Tertullian: Forsvarsskrift for de kristne. [Red. af Dagfinn Stærk]. (Vitnesbyrd fra kirkefedrene), Oslo: Luther 2012, 162 s.

[Moderniseret version af oversættelsen fra 1880 i Vidnesbyrd af Kirkefædrene]

Theodor af Mopsuestia

- 2010 Bengt Alexanderson: Critique de texte et interprétations de deux ouvrages exégétiques. Origène, Commentaire sur saint Jean, et Théodore de Mopsueste, Commentaire sur les douze prophètes. Göteborg: Gupea 2010, 24 s. (E-bog: <http://hdl.handle.net/2077/24139>).
- 2012 Bengt Alexanderson: Le texte du Psautier chez Théodore de Mopsueste et chez Julien d'Éclane. Avec des notes de critique sur les commentaires de Théodore et de Julien. (Studia Ephemeridis Augustinianum 129), Roma: Institutum Patristicum Augustinianum 2012, 304 s.
- 2012 Patrik Hagman: Från staden till öknen. Den asketiska vändningens pedagogik i Teodoros av Mopsuestia och Isak av Nineveh – i: *Patristica Nordica 8, Soteria och gnosis*, ed. Benjamin Ekman & Henrik Rydell Johnsén, Skellefteå 2012, 135–152.

Theodoret

- 2010 Andreas Westergren: 'Fellow-lovers of God'. Participation in the Desire for God in Theodoret's *Historia Philotheos* – i: *Studia Patristica 48*, ed. J. Baun m.fl., Leuven 2010, 15–20.
- 2012 Andreas Westergren: Sketching the Invisible. Patterns of Church and City in Theodoret of Cyrrhus' *Philotheos Historia*. Ph.d.-afhandling ved Lund Universitet 12. okt. 2012

B. SÆRLIGE EMNER

1. Bibelen som helhed

Kanon

- 2009 Jakob Engberg: 'That is believed without good reason which is believed without knowledge of its origin.' Tertullian on the provenance of Early Christian Writings in debate with heretics – i: *The Discursive Fight over Religious Texts in Antiquity*, ed. Anders-Christian Jacobsen, Århus 2009, 62–84.

- 2010 Canon and Canonicity. The Formation and Use of Scripture, ed. Einar Thomassen. København: Museum Tusulanum 2010, 232 s.
- 2010 Jostein Børtnes: Canon Formation and Canon Interpretation – i: Canon and Canonicity. The Formation and Use of Scripture, ed. Einar Thomassen, København 2010, 189–215.
- 2010 Ingvild Sælid Gilhus: Contextualizing the Present, Manipulating the Past. Codex II from Nag Hammadi and the Challenge of Circumventing Canonicity – i: Canon and Canonicity. The Formation and Use of Scripture, ed. Einar Thomassen, København 2010, 91–108.
- 2010 Hugo Lundhaug: Canon and Interpretation. A Cognitive Perspective – i: Canon and Canonicity. The Formation and Use of Scripture, ed. Einar Thomassen, København 2010, 67–90.
- 2010 Einar Thomassen: Some Notes on the Development of Christian Ideas about a Canon – i: Canon and Canonicity. The Formation and Use of Scripture, ed. E. Thomassen, København 2010, 9–28.
- 2011 Henrik Nymann Eriksen: Hvem skabte Bibelen? Da kirken fik sin kanon. Hillerød: Logos Media 2011, 157 s.

Fortolkningshistorie

- 2010 Sten Hidal: Bokstavstro. Varför är det så farligt at läsa Bibeln bokstavligt? Om Origenes, Augustinus och Efraim Syrierns bibelförståelse – i: Flumen saxosum sonans. Studia in honorem Gunnar af Hällström, ed. Marjo Ahlqvist m.fl., Åbo 2010, 41–54.
- 2011 Susan Ashbrook Harvey: Bibliskt minne i den syriska traditionen – i: PNA 26 (2011), 37–52.
- 2011 Susan Ashbrook Harvey: Bibliska kvinnor som bilder av kyrkan – i: PNA 26 (2011), 53–74.
- 2011 Anders-Christian Jacobsen: Bibeltolkning i Alexandria – i: Antikkens verden, ed. Ole Høiris & Birthe Poulsen, Århus: Aarhus Universitetsforlag 2011, 347–364.
- 2011 Frances Young: Bibeln i den antiokenska traditionen – i: PNA 26 (2011), 75–88.
- 2011 Frances Young: Vad kan (post-)moderne exegeter lära sig av antiokensk exeges? – i: PNA 26 (2011), 89–102.

- 2012 Sten Hidal: Bibeltolkning i den tidiga kyrkan – i: SEÅ 77 (2012), 47–52.

2. Det gamle Testamente

Græsk oversættelse

- 2011 Mogens Müller: Septuagintas betydning som en hellenistisk udgave af Det Gamle Testamente – i: DTT 74 (2011), 217–231.

Latinsk oversættelse

- 2012 Lizette Harritsø: Kainfortællingen i antikke oversættelser og fortolkninger – i: DTT 75 (2012), 187–202.

Fortolkningshistorie

- 2009 Evangeliets Gryning. Kyrkofädernas skrifttolkning. Utläggningar av de gammaltestamentliga läsningerna i 2002 års evangeliebok. Svensk översättning av Olof Andréén. Bearbetad av Per Beskow. Skellefteå: Artos & Norma 2009, 298 s.
- 2009 Bart Vanden Auwele: The Song of Songs as normative text – i: The Discursive Fight over Religious Texts in Antiquity, ed. Anders-Christian Jacobsen, Århus 2009, 157–167.
- 2009 Samuel Rubenson: Himmelsk åtrå. Höga Visan i tidigkristen mystik – i: Patristica Nordica 7, Eros och Agape, ed. Henrik Rydell Johnsén m.fl., Skellefteå 2009, 105–127.
- 2010 Finn Damgaard: Recasting Moses. The Memory of Moses in Biographical and Autobiographical Narratives in Ancient Judaism and 4th-Century Christianity. København: Det Teologiske Fakultet 2010, xii+297s. [Ph.d.-afhandling ved Københavns Univ. 2010. Ny udgave 2013]
- 2010 Erkki Koskeniemi: Right to life and Jewish-Christian Ethics in the Roman World. A case study of the fighting men and the unhappy birth – i: Encounters of the children of Abraham from ancient to modern times, ed. Antti Laato & Pekka Lindqvist, Leiden: Brill 2010, 47–73.
- 2012 Susan Ashbrook Harvey: Möten med Eva i syrisk liturgi – i: SEÅ 77 (2012), 1–24.
- 2012 Oskar Skarsaune: Jewish and Christian interpretations of Messi-

anic texts in the Book of Isaiah as Jewish/Christian dialogue.
From Mathew to the Rabbis – i: SEÅ 77 (2012), 25–45.

3. Det nye Testamente

Generelt

2011 Karl Olav Sandnes: The Gospel “According to Homer and Virgil”. Cento and Canon. (Supplements to Novum Testamentum 138), Leiden: Brill 2011, xii+280 s.

Græsk tekst

2009 Timo Flink: Textual Dilemma. Studies in the Second-Century Text of the New Testament. (Joensuu yliopiston teologisia julkaisuja 21), Joensu 2009, 264 s. [Ph.D. diss., Joensuu Univ.]

2011 Tommy Wasserman: The Implications of Textual Criticism for Understanding the ‘Original Text’ – i: Mark and Matthew I. Comparative Readings, ed. Eve-Marie Becker & Anders Runesson, (Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament 271), Tübingen: Mohr Siebeck 2011, 77–96.

2011 Tommy Wasserman: The ‘Son of God’ was in the beginning (Mark 1:1) – i: The Journal of Theological Studies, NS 62 (2011), 20–50.

Andre oversættelser

2011 Lars Munkhammar: The Silver Bible. Origins and history of the Codex argenteus. Uppsala: Selenas 2011, 196 s.

2011 Reinhart Staats: Codex Argenteus og Philipp Melancton i Helmstedt. Hoveddokumentet for det gotiske språket i karolingisk misjon og luthersk reformasjon – i: NTT 112 (2011), 87–110.

Kanon

2009 Nils Arne Pedersen: The New Testament Canon and Athanasius of Alexandria’s 39th Festal Letter – i: The Discursive Fight over Religious Texts in Antiquity, ed. Anders-Christian Jacobsen, Århus 2009, 168–177.

Fortolkningshistorie

2009 Evangeliets Kraft. Kyrkofädernas skrifttolkning. Utläggningar

- av epistelläsningerna i 2002 års evangeliebok. Svensk översättning av Olof Andréén. Bearbetad av Per Beskow. Skellefteå: Artos & Norma 2009, 298 s.
- 2009 Evangeliets Ljus. Kyrkofädernas skrifttolkning. Utläggningar av evangelieläsningerna i 2002 års evangeliebok. Svensk översättning av Olof Andréén. Bearbetad av Per Beskow. Skellefteå: Artos & Norma 2009, 476 s.
- 2009 Turid Karlsen Seim: Kjærlighet, kropp og kjønn. Efeserne 5:21–33 – tolkning og resepsjon – i: *Patristica Nordica* 7, Eros och Agape, ed. Henrik Rydell Johnsén m.fl., Skellefteå 2009, 28–48.
- 2010 *The Legacy of John. Second-Century Reception of the Fourth Gospel*. Ed. Tuomas Rasimus. (Supplements to *Novum Testamentum* 132), Leiden: Brill 2010, ix+406 s.
- 2010 Tuomas Rasimus: Introduction – i: *The Legacy of John. Second-Century Reception of the Fourth Gospel*, ed. Tuomas Rasimus, Leiden 2010, 1–16.
- 2010 Tuomas Rasimus: Ptolemaeus and the Valentinian Exegesis of John's Prologue – i: *The Legacy of John. Second-Century Reception of the Fourth Gospel*, ed. Tuomas Rasimus, Leiden 2010, 145–171.
- 2010 Turid Karlsen Seim: Johannine Echoes in Early Montanism – i: *The Legacy of John. Second-Century Reception of the Fourth Gospel*, ed. Tuomas Rasimus, Leiden 2010, 345–364.
- 2010 Einar Thomassen: Heracleon – i: *The Legacy of John. Second-Century Reception of the Fourth Gospel*, ed. Tuomas Rasimus, Leiden 2010, 173–210.
- 2011 Vemund Blomkvist: *The Euthalian Apparatus. Text, Translation, Commentary*. (*Acta Theologica* 39), Oslo: Faculty of Theology 2011, viii+324 s. [Ph.d.-afhandling. Også publiceret 2012]
- 2012 David Hellholm & Vemund Blomkvist: *Euthalian Traditions. Text, Translation and Commentary. Including the appendix Parainesis as an ancient genre-designation*. (*Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur* 170), Berlin: de Gruyter 2012, x+391 s.

4. Apokryfer

Apokryfer generelt og tekstsamlinger

- 2010 Lisbet Kjær Müller: Maria Magdalene. Fra apostel til prostitueret. Frederiksberg: Alfa 2010, 321 s. [Især kap. 2, s. 57–70]
- 2011 Tidligkristne apokryfer. Utvalg, innledende essay og introduksjoner av Reidar Aasgaard. (Verdens hellige skrifter 72), Oslo: Bokklubben 2011, lxiii+415 s.

Apokryfe apostelakter

- 2011 Andreas og Mattias' gjerninger. [Oversat fra græsk af] Vemund Blomkvist – i: Tidligkristne apokryfer, ed. Reidar Aasgaard, (Verdens hellige skrifter 72), Oslo: Bokklubben 2011, 121–151.
- 2011 Peter og de tolv apostlers gjerninger. [Nag Hammadi VI,1. Oversatt fra koptisk av] Hugo Lundhaug – i: Tidligkristne apokryfer. Utvalg, innledende essay og introduksjoner av Reidar Aasgaard, Oslo: Bokklubben 2011, 207–216.
- 2012 Outi Lehtipuu: The “Distorters of Resurrection” in Apocryphal Acts and Other Early Christian Literature. The Threat of Deviance – i: Voces clamantium in deserto. Essays in honor of Kari Syreeni, ed. Sven-Olav Back & Matti Kankaanniemi, Åbo 2012, 184–198.

Apostlenes brev

- 2011 Apostlenes brev. [Oversat fra etiopisk af] Witold Witakowski – i: Tidligkristne apokryfer, ed. Reidar Aasgaard, (Verdens hellige skrifter 72), Oslo: Bokklubben 2011, 221–249.

Filipsevangeliet

- 2010 Minna Heimola: Christianity and Christian Identity in the Gospel of Philip (NHC II,3). Helsinki: University of Helsinki 2010, 294 s. [Disp. Helsinki]
- 2010 Hugo Lundhaug: Images of Rebirth. Cognitive Poetics and Transformational Soteriology in the Gospel of Philip and the Exegesis of the Soul. (Nag Hammadi and Manichaean Studies 73), Leiden: Brill 2010, xviii+593 s. [Rev. udgave af afhandling fra 2007]
- 2011 Minna Heimola: Christian Identity in the Gospel of Philip.

(Publications of the Finnish Exegetical Society 102), Helsinki: Finnish Exegetical Society 2011, 342 s. [Baseret på disp. fra 2010]

Johannesakterne

- 2011 Johannes' gjerninger. [Oversat fra græsk af] Aslak Rostad – i: Tidligkristne apokryfer, ed. Reidar Aasgaard, (Verdens hellige skrifter 72), Oslo: Bokklubben 2011, 5–53.
- 2012 Ingegerd Hällér: "Den som inte dansar förstår inte vad som sker". En vishetskristologisk analys av danshymnen i Johannesakterna med cirkeldansen som tolkningsmönster – i: SEÅ 77 (2012), 197–224.

Judasevangeliet

- 2009 Ismo Dunderberg: Judas' Anger and the Perfect Human – i: The Codex Judas Papers, ed. April D. DeConick, (Nag Hammadi and Manichaeon Studies 71), Leiden: Brill 2009, 201–221.
- 2009 Tage Petersen: From Perplexity to Salvation. The Gospel of Judas read in light of Platonic didactic strategies – i: The Codex Judas Papers, ed. April D. DeConick, (Nag Hammadi and Manichaeon Studies 71), Leiden: Brill 2009, 413–434.
- 2010 Antti Marjanen: Does the Gospel of Judas rehabilitate Judas Iscariot? – i: Gelitten-Gestorben-Auferstanden. Passions- und Ostertraditionen im antiken Christentum, ed. T. Nicklas m.fl. (Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament, 2. Reihe, 273), Tübingen 2010, 209–224.
- 2012 Anders Klostergaard Petersen: The Gospel of Judas. A Scriptural Amplification or a Canonical Encroachment? – i: Judasevangelium und Codex Tchacos, ed. Enno Edzard Popkes & Gregor Wurst, (Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament I 297), Tübingen: Mohr Siebeck 2012, 253–290.

Pauluslitteratur

- 2011 Paulus og Teklas gerninger. [Oversat fra græsk af] Jorunn Økland – i: Tidligkristne apokryfer, ed. Reidar Aasgaard, (Verdens hellige skrifter 72), Oslo: Bokklubben 2011, 53–74.
- 2011 Paulus' tredje brev til korinterne. [Oversat fra græsk af] Reidar Aasgaard – i: Tidligkristne apokryfer, ed. Reidar Aasgaard, (Verdens hellige skrifter 72), Oslo: Bokklubben 2011, 253–256.

- 2011 Paulus' brev til laodikeerne. [Oversat fra latin af] Tor Ivar Østmoe – i: Tidligkristne apokryfer, ed. Reidar Aasgaard, (Verdens hellige skrifter 72), Oslo: Bokklubben 2011, 297–298.
- 2011 Paulus og Senecas brevveksling. [Oversat fra latin af] Tor Ivar Østmoe – i: Tidligkristne apokryfer, ed. Reidar Aasgaard, (Verdens hellige skrifter 72), Oslo: Bokklubben 2011, 301–309.
- 2011 Paulus'visjon. [Oversat fra latin af] Bjørg Tosterud – i: Tidligkristne apokryfer, ed. Reidar Aasgaard, (Verdens hellige skrifter 72), Oslo: Bokklubben 2011, 335–379.

Petersakterne

- 2011 Peters gjerninger. [Oversat fra græsk og latin af] Reidar Aasgaard – i: Tidligkristne apokryfer, ed. Reidar Aasgaard, (Verdens hellige skrifter 72), Oslo: Bokklubben 2011, 77–118.

Sandhedens evangelium

- 2009 Katrine Brix: Evangelium Veritatis – et sammenskrevet evangelium? – i: Teol-information 40 (Københavns Universitet, september 2009), 37–40.
- 2012 Jörgen Magnusson: Bortom vägs ände, eller klarsyntheten som förblindande. En analys av en så kallad akosmisk etik i Sanningens ev. fra Nag Hammadi – i: SEÅ 77 (2012), 225–253.

Sibyllerne

- 2011 Sibyllens orakler. [Uddrag, oversat fra græsk af] Christine Amadou – i: Tidligkristne apokryfer, ed. Reidar Aasgaard, (Verdens hellige skrifter 72), Oslo: Bokklubben 2011, 315–331.

Thomas' barndomsevangelium

- 2009 Reidar Aasgaard: The Childhood of Jesus. Decoding the Apocryphal Infancy Gospel of Thomas. Eugene, Oregon: Wipf and Stock 2009, xii+285 s.
- 2009 Reidar Aasgaard: From Boy to Man in Antiquity. Jesus in the Apocryphal Infancy Gospel of Thomas – i: Thymos. Journal of Boyhood Studies 3 (2009), 3–20.
- 2009 Reidar Aasgaard: Uncovering Children's Culture in Late Antiquity. The Testimony of the Infancy Gospel of Thomas – i: Children in Late Ancient Christianity, ed. Cornelia B. Horn & Robert R. Phenix, Tübingen 2009, 1–27.

- 2009 Reidar Aasgaard: *El Evangelio de la Infancia de Tomás*. (Biblioteca de Estudios Biblicos minor), Salamanca: Ediciones Sigueme 2009, 158 s.
- 2009 Reidar Aasgaard: *Tomas' barndomsevangelium, den første kristne barnefortelling? – i: Når jeg så skal ut i verden*, ed. Karl Olav Sandnes m.fl., Trondheim: Tapir 2009, 205–220.
- 2010 Reidar Aasgaard: *The Gospel for Early Christian Children. A Re-assessment of the Infancy Gospel of Thomas – i: Studia Patristica* 45, ed. J. Baun m.fl., Leuven 2010, 439–444.

Thomasakterne

- 2011 *Tomas' gjerninger*. [Oversat fra græsk af] Henny Hägg, Årstein Justnes og Tor Vegge – i: *Tidligkristne apokryfer*, ed. Reidar Aasgaard, (Verdens hellige skrifter 72), Oslo: Bokklubben 2011, 155–205.

Thomasevangeliet

- 2009 *Thomasevangeliet*, med forord og fortolkninger av Peter Andrew Isherwood Håland. Bodø: Licentia forl. 2009, 172 s.

5. Liturgi

Liturgi generelt

- 2010 Robert Bonde Nielsen Hansen: *Endetid og offer. Eskatologiske og offerterminologiske elementer i det 2. århundredes nadver- og dåbsforestillinger*. Århus: Det Teologiske Fakultet 2010, 202 s. [Ph.d.-afhandling Århus]
- 2010 Robert Bonde Nielsen Hansen: *Meningen der gik tabt. Om begrebsapparatet i nyere forskning i det 2. århundredes liturgi – i: DTT* 73 (2010), 41–55.
- 2012 Susan Ashbrook Harvey: *Möten med Eva i syrisk liturgi – i: SEÅ* 77 (2012), 1–24.

Gudstjeneste (messe)

- 2012 *Den gudomliga liturgin av vår fader blandt de heliga, Johannes Chrysostomos. En nyöversättning [af Sergius Colliander m.fl.]*. (Stiftelsen för Finlands ortodoxa kulturcentrum publikations-serie 6), Joensuu 2012, 82 s.

Nadver

- 2010 Maria Munkholt: En syrisk kilde til den ældste kristne nadverforståelse – en analyse af Addai og Maris Nadverbøn. [Inholder overs. af nadverbønen] – i: DTT 73 (2010), 105–123.
- 2012 Nils Hallvard Korsvoll: Nattvard utan innstiftingsorda? [Inholder norsk oversættelse af Addai og Maris nadverbøn] – i: Teologisk Tidsskrift 1 (Oslo 2012), 249–267.

Dåb og katekumenat

- 2009 Når jeg så skal ut i verden. Barn og tro i tidlig kristendom. Ed. Karl Olav Sandnes, Oskar Skarsaune & Reidar Aasgaard. Trondheim: Tapir 2009, 270 s.
- 2009 Odd Magne Bakke: "La ingen ting være så viktig som å ha omsorg for barna". Kristen oppdragelse hos Johannes Krysostomos – i: Når jeg så skal ut i verden, ed. Karl Olav Sandnes m.fl., Trondheim: Tapir 2009, 221–236.
- 2009 Karl Olav Sandnes: "...opdragelse og rettledning som er etter Herrens vilje". Trosformidling til barn og unge i den eldste kirke – i: Når jeg så skal ut i verden, ed. Karl Olav Sandnes m.fl., Trondheim: Tapir 2009, 113–142.
- 2009 Oskar Skarsaune: Organisert trosopplæring for barn og unge – i: Når jeg så skal ut i verden, ed. Karl Olav Sandnes m.fl., Trondheim: Tapir 2009, 167–204.
- 2009 Reidar Aasgaard: Til barnets beste? Samspillet mellom hjem, kirke og skole i tidligkristen trosopplæring – i: Når jeg så skal ut i verden, ed. Karl Olav Sandnes m.fl., Trondheim: Tapir 2009, 143–166.
- 2009 Reidar Aasgaard: Tomas' barndomsevangelium, den første kristne barnefortelling? – i: Når jeg så skal ut i verden, ed. Karl Olav Sandnes m.fl., Trondheim: Tapir 2009, 205–220.
- 2009 Reidar Aasgaard: Ut i verden. Refleksjoner rundt trosopplæring i antikken og i dag – i: Når jeg så skal ut i verden, ed. Karl Olav Sandnes m.fl., Trondheim: Tapir 2009, 237–253.
- 2009 'Lær meg din vei ...' Kristen trosopplæring i går og i dag. En historisk oversikt, ed. Torrey Seland. (Kyrkjefag profil 10), Trondheim: Tapir 2009, 199 s.

- 2009 Torrey Seland: Undervisning og katekese i urkirken. Urkirkens sosiale kontekst og kateketiske særpreg – i: 'Lær meg din vei ...' Kristen trosopplæring i går og i dag. En historisk oversikt, ed. T. Seland, (Kyrkjefag profil 10), Trondheim 2009, 9–43.
- 2009 Oskar Skarsaune: Den kirkelige katekeses historie i oldtid og middelalder – i: 'Lær meg din vei ...' Kristen trosopplæring i går og i dag. En historisk oversikt, ed. T. Seland, (Kyrkjefag profil 10), Trondheim 2009, 45–70.
- 2010 Anni Maria Laato: Infants and Parents as Members of the Church in St Cyprian's Theology – i: *Flumen saxosum sonans. Studia in honorem Gunnar af Hällström*, ed. Marjo Ahlqvist m.fl., Åbo 2010, 65–84.
- 2011 Ablution, Initiation, and Baptism. Late Antiquity, Early Judaism, and Early Christianity – Waschungen, Initiation und Taufe. Spätantike, frühes Judentum und frühes Christentum. Ed. David Hellholm m.fl., (Beihefte zur Zeitschrift für de neutestamentliche Wissenschaft 176), Berlin & New York: de Gruyter 2011, 3 bind, lxiii,xxvii, xiv+2024 s.
- 2011 Hugo Lundhaug: Baptism in the Monasteries of Upper Egypt. The Pachomian Corpus and the Writings of Shenoute – i: Ablution, Initiation, and Baptism, ed. David Hellholm m.fl., Berlin: de Gruyter 2011, bd. 2, 1347–1380.
- 2011 Karl Olav Sandnes: Seal and Baptism in Early Christianity – i: Ablution, Initiation, and Baptism, ed. David Hellholm m.fl., Berlin: de Gruyter 2011, bd. 2, 1441–1482.

Kirkeår og perikopeordninger

- 2009 Stephan Borgehammar: Heraclius Learns Humility. Two Early Accounts Composed for the Celebration of Exaltio Crucis – i: *Millenium. Jahrbuch zu Kultur und Geschichte des ersten Jahrtausens n. Chr.* 6 (2009), 145–201.
- 2009 Holger Villadsen: Würzburger Comes. En brik til historien om første tekstrække. (Patristik 10), 2009, 47 s. Internetpublikation på adressen: www.patristik.dk/Patristik10.pdf
- 2010 Christian Thodberg: Fra Byzans til Luther. Fra det udeladte evangelium om Jesu dåb til Luthers dåbssalme – i: *Arven fra Byzans*, ed. Øystein Hjort, Århus 2010, 307–315.

- 2010 Holger Villadsen: Perikoper og kirkeår i oldkirken. Jerusalem, Konstantinopel og Rom. København: Books on Demand 2010, 212 s.

Prædiken

- 2009 Evangeliets Gryning. Kyrkofädernas skrifttolkning. Utläggningar av de gammaltestamentliga läsningerna i 2002 års evangeliebok. Svensk översättning av Olof Andréén. Bearbetad av Per Beskow. Skellefteå: Artos & Norma 2009, 298 s.
- 2009 Evangeliets Kraft. Kyrkofädernas skrifttolkning. Utläggningar av epistelläsningerna i 2002 års evangeliebok. Svensk översättning av Olof Andréén. Bearbetad av Per Beskow. Skellefteå: Artos & Norma 2009, 298 s.
- 2009 Evangeliets Ljus. Kyrkofädernas skrifttolkning. Utläggningar av evangelieläsningerna i 2002 års evangeliebok. Svensk översättning av Olof Andréén. Bearbetad av Per Beskow. Skellefteå: Artos & Norma 2009, 476 s.

Hymner og musik

- 2010 Christian Troelsgård: Byzantinsk musik og europæisk musikhistorie – i: Arven fra Byzans, ed. Øystein Hjort, Århus 2010, 287–301.
- 2011 Thomas Arentzen: Hør hva jeg er, for jeg er den du ser! Mariafremstillinger i Akathistos-hymnen og Romanos' Bebudelseshymne – i: STK 87 (2011), 162–168.
- 2011 Leena Mari Peltomaa: Epithets of the Theotokos in the Akathistos Hymn – i: The Cult of the Mother of God in Byzantium. Texts and Images, ed. Leslie Brubaker & Mary B. Cunningham, (Birmingham Byzantine and Ottoman Studies), Farnham 2011, 109–116.

Bønner, tidebøn

- 2009 Jesper Hyldahl: I Guds varetægt. Bønnens betydning for kristen identitet i den tidlige kirke – i: Kritisk forum for praktisk teologi 116 (2009), 65–74.
- 2011 Brian Patrick McGuire: Hjælp mig, Herre. Bøn gennem 1000 år. København: Alfa 2011, 283 s.

6. Fromhedsliv

Fromhedsliv generelt

- 2010 Troels Myrup Kristensen: Kejserinde Helena og de første kristne pilgrimme – i: *Sfinx* 33 (2010), 113–116.
- 2010 Klara Preben-Hansen: Byzantinsk mystik og askese – i: *Arven fra Byzans*, ed. Øystein Hjort, Århus 2010, 317–329.
- 2012 Fridtjof O. Valton: *Mirakler og undergjerninger i kristendommens historie*. Oslo: Motivasjons forl. 2012, 125 s. [Tidl. oplag Bergen 1945]
- 2012 Stephan Borgehammar: Jerusalem Pilgrims and the Holy Cross in the Fourth Century – i: *PNA* 27 (2012), 57–79.

Martyrer og helgener (hagiografi)

- 2009 Eva Haettner Aurelius: Berättelsen om Pelagia. En sann historia? – i: *MCPL* 24 (2009), 21–32.
- 2009 Stephan Borgehammar: Heraclius Learns Humility. Two Early Accounts Composed for the Celebration of Exaltio Crucis – i: *Millenium. Jahrbuch zu Kultur und Geschichte des ersten Jahrtausens n. Chr.* 6 (2009), 145–201.
- 2009 Jakob Engberg: Truth Begg no Favours. Martyr-Literature and Apologetics – i: *Critique and Apologetics. Jews, Christians and Pagans in Antiquity*, ed. Anders-Christian Jacobsen m.fl., Frankfurt am Main 2009, 177–208.
- 2009 Antti Marjanen: Male Women Martyrs. The Function of Gender-Transformation Language in Early Christian Martyrdom Accounts – i: *Metamorphoses. Resurrection, Body and Transformative Practices in Early Christianity*, ed. Turid Karlsen Seim and Jorunn Økland, (Ekstasis 1), Berlin: Walter de Gruyter 2009, 231–248.
- 2009 Samuel Rubenson: Martyrdom and Identity. Reflections on a Coptic martyrdom under Muslim Rule – i: *Swedish Missiological Themes* 96 (2009), 235–247.
- 2010 Lisbet Kjær Müller: Maria Magdalene. Fra apostel til prostitueret. Frederiksberg: Alfa 2010, 321 s. [Især kap. 2 og 3, s. 57–87]

- 2011 Contextualising Early Christian Martyrdom. Ed. Jakob Engberg, Uffe Holmsgaard Eriksen & Anders Klostergaard Petersen. (Early Christianity in the Context of Antiquity 8), Frankfurt am Main: Peter Lang 2011, 275 s.
- 2011 Bengt Alexanderson: [Recension af] Timothy David Barnes, *Early Christian Hagiography and Roman History*, Tübingen 2010 – i: *Augustinianum* 51 (2011), 256–266.
- 2011 Per Beskow: *Hjältar, martyrer, heliga dårar och andra*. Skellefteå: Artos 2011, 399 s.
- 2011 Jakob Engberg: *Martyrdom and Persecution. Pagan Perspectives on the Prosecution and Execution of Christians c. 110–210 AD* – i: *Contextualising Early Christian Martyrdom*, ed. Jakob Engberg m.fl., Frankfurt am Main: Peter Lang 2011, 93–117.
- 2011 Jesper Hyldahl: *Gnostic Critique of Martyrdom* – i: *Contextualising Early Christian Martyrdom*, ed. Jakob Engberg m.fl., Frankfurt am Main: Peter Lang 2011, 119–138.
- 2011 Tomas Hägg: *The Life of St. Antony between Biography and Hagiography* – i: *The Ashgate Research Companion to Byzantine Hagiography. Vol. I: Periods and Places*, ed. S. Efthymiadis, Farnham: Ashgate 2011, 17–34.
- 2011 Ingunn Lunde: *Slavic Hagiography* – i: *The Ashgate Research Companion to Byzantine Hagiography. Vol. I: Periods and Places*, ed. S. Efthymiadis, Farnham: Ashgate 2011, 369–384.
- 2011 Nils Arne Pedersen: “A Prohibition So Divine”. *The Origins of the Christian Ban on Suicide* – i: *Contextualising Early Christian Martyrdom*, ed. Jakob Engberg m.fl., Frankfurt am Main: Peter Lang 2011, 139–203.
- 2011 Anders Klostergaard Petersen & Jakob Engberg: *Finding Relevant Contexts for Early Christian Martyrdom* – i: *Contextualising Early Christian Martyrdom*, ed. Jakob Engberg m.fl., Frankfurt am Main 2011, 7–13.
- 2011 Anders Klostergaard Petersen: *Gender-bending in Early Jewish and Christian Martyr Texts* – i: *Contextualising Early Christian Martyrdom*, ed. Jakob Engberg m.fl., Frankfurt am Main: Peter Lang 2011, 225–256.

- 2012 Christine Amadou: Domnika. Une sainte à revoir, un texte à corriger – i: ΔΩΡΟΝ ΡΟΔΟΠΟΙΚΙΑΛΟΝ. Studies in Honour of Jan Olof Rosenqvist, ed. Denis Searby m.fl., Uppsala 2012, 53–61.
- 2012 Stephan Borgehammar. Jerusalem Pilgrims and the Holy Cross in the Fourth Century – i: PNA 27 (2012), 57–79.
- 2012 Tomas Hägg: The Art of Biography in Antiquity. Cambridge: Cambridge University Press 2012, xv+496 s.
- 2012 David Westberg: A Rose-Bearing Bough of Piety. Literary Perspectives on the Life of Theodore of Sykeon – i: ΔΩΡΟΝ ΡΟΔΟΠΟΙΚΙΑΛΟΝ. Studies in Honour of Jan Olof Rosenqvist, ed. Denis Searby m.fl., Uppsala 2012, 227–238.

Munkevæsen

- 2009 Hugo Lundhaug: Nag Hammadi-kodeksene og den tidlige monastiske tradisjon i Egypt – i: MCPL 24 (2009), 33–59.
- 2009 Samuel Rubenson: Öknens vishet. (Silentium Theologia 1), Sturefors: Silentium 2009, 94 s. [Rev. udgave af "Ett odelat hjärta" fra 1983 og 1984]
- 2009 Samuel Rubenson: 'As Already Translated to the Kingdom While Still in the Body'. The Transformation of the Ascetic in Early Egyptian Monasticism – i: Metamorphoses. Resurrection, Body and Transformative Practices in Early Christianity, ed. Turid Karlsen Seim and Jorunn Økland, (Ekstasis 1), Berlin: Walter de Gruyter 2009, 271–289.
- 2009 Samuel Rubenson: Power and Politics in Early Monasticism – i: Prayer and Spirituality in the Early Church. Vol. 5: Poverty and Riches, ed. Geoffrey Dunn m.fl., Australia: St Pauls Publications 2009, 91–110.
- 2011 Samuel Rubenson: Antony and Ammonas. Conflicting or Common Tradition in Early Egyptian Monasticism – i: Bibel, Byzanz und Christlicher Orient. Festschrift für Stephan Gerö, ed. D. Bumazhnov m.fl., (Orientalia Christiana Analecta 187), Leuven: Peeters 2011, 185–201.
- 2012 Samuel Rubenson: Monasticism and the Philosophical Heritage – i: The Oxford Handbook of Late Antiquity, ed. Scott Fitzgerald Johnson, Oxford: Oxford University Press 2012, 487–512 (Part II.15).

2012 Samuel Rubenson: Mönchtum I (Idee und Geschichte) – i: Reallexikon für Antike und Christentum, vol. 24, Stuttgart 2012, 1009–1054.

2012 Witold Witakowski: Ethiopian Monasticism – i: PNA 27 (2012), 33–56.

Diakoni

2009 Maijastina Kahlos: Debatten om filantropi. Kristen självuppfattning och polyteistiska reaktioner på 300-talet – i: Patristica Nordica 7, Eros och Agape, ed. Henrik Rydell Johnsén m.fl., Skellefteå 2009, 91–104.

7. Organisation og embede

Embede

2011 Henrik Rydell Johnsén: Documentation, Reconstruction and Deconstruction. Research on Female Virgins and Women Priests in Early Christianity since the 1960's. – i: Sacris Erudiri 50 (2011), 5–34.

Mission og udbredelse

2012 Oskar Skarsaune: Fra Jerusalem til jordens ender – også dens østlige? Om misjonens geografiske perspektiver i Det nye testamente og i oldkirken – i: Videre med evangeliet. Festskrift til misjonslederen Egil Grandhagen, ed. Hans Aage Gravaas m.fl., Trondheim: Akademika forlag 2012, 245–259.

8. Dogmehistorie og symbolik

Dogmehistorie generelt

2010 Heikki Räisänen: The Rise of Christian Beliefs. The Thought World of Early Christians. Minneapolis: Fortress Press 2010, xxiv+479 s.

2011 Johannes Væрге: Det betroede menneske. Opgør med forvreden kristendom. København: Anis 2011, 176 s.

2012 Torstein Theodor Tollefsen: Activity and Participation in Late Antique and Early Christian Thought. (Oxford Early Christian Studies), Oxford: Oxford University Press 2012, viii+229 s.

Trosbekendelser generelt

- 2011 Gösta Hallonsten: *Lex orandi – lex credendi*. En kommentar till trosbekännelsen. Skellefteå: Artos 2011, 77 s.

Apostolikum

- 2009 Oskar Skarsaune: *The most Recent Debate on the Origin of the Apostles' Creed – i: TTK 80 (2009)*, 294–307.

Apologetik

- 2009 *Critique and Apologetics. Jews, Christians and Pagans in Antiquity*. Ed. Anders-Christian Jacobsen, Jörg Ulrich & David Brakke. (*Early Christianity in the Context of Antiquity 4*), Frankfurt am Main: Peter Lang 2009, 327 s.
- 2009 *Continuity and Discontinuity in Early Christian Apologetics*. Ed. Jörg Ulrich, Anders-Christian Jacobsen & Maijastina Kahlos. (*Early Christianity in the Context of Antiquity 5*), Frankfurt am Main: Peter Lang 2009, 130 s.
- 2009 Jakob Engberg: *Truth Begs no Favours. Martyr-Literature and Apologetics – i: Critique and Apologetics. Jews, Christians and Pagans in Antiquity*, ed. Anders-Christian Jacobsen m.fl., Frankfurt am Main 2009, 177–208.
- 2009 Jakob Engberg: *“From among You are We. Made, not Born are Christians”*. *Apologetics' Account on Conversion before 310 AD – i: Continuity and Discontinuity in Early Christian Apologetics*, ed. Jörg Ulrich, m.fl., Frankfurt am Main 2009, 49–79.
- 2009 Anders-Christian Jacobsen: *Apologetics and Apologies. Some Definitions – i: Continuity and Discontinuity in Early Christian Apologetics*, ed. Jörg Ulrich, m.fl., Frankfurt am Main 2009, 5–21.
- 2009 Anders-Christian Jacobsen: *Main Topics in Early Christian Apologetics – i: Critique and Apologetics. Jews, Christians and Pagans in Antiquity*, ed. Anders-Christian Jacobsen m.fl., Frankfurt am Main 2009, 85–111.
- 2009 Markus Mertaniemi: *Acerrimus inimicus. Porphyry in Christian Apologetics – i: Continuity and Discontinuity in Early Christian Apologetics*, ed. Jörg Ulrich, m.fl., Frankfurt am Main 2009, 97–112.

- 2009 Anders Klostergaard Petersen: The Diversity of Apologetics. From Genre to a Mode of Thinking – i: Critique and Apologetics. Jews, Christians and Pagans in Antiquity, ed. Anders-Christian Jacobsen m.fl., Frankfurt am Main 2009, 15–41.
- 2011 Kristendommens modstandere. Senantik antikristen polemik, ed. Nils Arne Pedersen, Jakob Engberg, Robert B. Hansen og Thorsten Rørbæk. (Antikken og Kristendommen 9), København: Anis 2011, 366 s.

Gudsforståelse

- 2012 Anna Marie Aagaard: Mine øjne har set din frelse. Om lighed med Gud og gudomliggørelse i patristisk teologi – i: *Patristica Nordica* 8, *Soteria och gnosis*, ed. Benjamin Ekman & Henrik Rydell Johnsén, Skellefteå 2012, 13–42.

Antropologi

- 2009 Farsmakt og moderskap i antikken. Ed. Ingvild Sælid Gilhus, Turid Karlsen Seim & Gunhild Vidén. Oslo: Spartacus 2009, 214 s.
- 2009 Kari Elisabeth Børresen: Modelli di genere nella tradizione cristiana – i: *Le Religioni e il Mondo Moderno*, vol. 4, *Nuove tematiche e prospettive*, ed. Giovanni Filoramo, Torino 2009, 319–340.
- 2009 Antti Marjanen: Male Women Martyrs. The Function of Gender-Transformation Language in Early Christian Martyrdom Accounts – i: *Metamorphoses. Resurrection, Body and Transformative Practices in Early Christianity*, ed. Turid Karlsen Seim and Jorunn Økland, (Ekstasis 1), Berlin: Walter de Gruyter 2009, 231–248.
- 2010 Outi Lehtipuu: The Example of Thecla and the Example(s) of Paul. Disputing Women's Role in Early Christianity – i: *Women and Gender in Ancient Religions*, ed. Stephen P. Ahearne-Kroll m.fl., (Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament 263), Tübingen 2010, 349–378.
- 2011 Henrik Rydell Johnsén: Documentation, Reconstruction and Deconstruction. Research on Female Virgins and Women Priests in Early Christianity since the 1960's. – i: *Sacris Erudiri* 50 (2011), 5–34.

- 2011 Anders Klostergaard Petersen: Gender-bending in Early Jewish and Christian Martyr Texts – i: Contextualising Early Christian Martyrdom, ed. Jakob Engberg m.fl., Frankfurt am Main: Peter Lang 2011, 225–256.

Kristologi

- 2010 Knut Alfsvåg: What no mind has conceived. On the significance of Christological apophatism. (Studies in philosophical theology 45), Leuven: Peeters 2010, x+358 s.
- 2010 Antti Laato: The Christology of the Jewish-Christian Group, the Nazoraeans – i: Flumen saxosum sonans. Studia in honorem Gunnar af Hällström, ed. Marjo Ahlqvist m.fl., Åbo 2010, 85–107.

Soteriologi

- 2009 Dag Øistein Endsjø: Greek Resurrection Beliefs and the Success of Christianity. New York: Palgrave Macmillan 2009, x+274 s.
- 2009 René Falkenberg: The salvation system in the Sophia of Jesus Christ. An example of textual reuse – i: The Discursive Fight over Religious Texts in Antiquity, ed. Anders-Christian Jacobsen, Århus 2009, 119–132.
- 2009 Outi Lehtipuu: "Flesh and Blood Cannot Inherit the Kingdom of God". The Transformation of the Flesh in the Early Christian Debates Concerning Resurrection – i: Metamorphoses. Resurrection, Body and Transformative Practices in Early Christianity, ed. Turid Karlsen Seim and Jorunn Økland, (Ekstasis 1), Berlin: Walter de Gruyter 2009, 147–168.
- 2009 Hugo Lundhaug: 'These are the Symbols and Likenesses of the Resurrection'. Conceptualizations of Death and Transformation in the Treatise on the Resurrection (NHG I,4) – i: Metamorphoses. Resurrection, Body and Transformative Practices in Early Christianity, ed. Turid Karlsen Seim & Jorunn Økland, (Ekstasis 1), Berlin: Walter de Gruyter 2009, 187–205.
- 2009 Samuel Rubenson: 'As Already Translated to the Kingdom While Still in the Body'. The Transformation of the Ascetic in Early Egyptian Monasticism – i: Metamorphoses. Resurrection, Body and Transformative Practices in Early Christianity, ed. Turid Karlsen Seim and Jorunn Økland, (Ekstasis 1), Berlin: Walter de Gruyter 2009, 271–289.

- 2009 Einar Thomassen: Valentinian ideas about Salvation as Transformation – i: *Metamorphoses. Resurrection, Body and Transformative Practices in Early Christianity*, ed. Turid Karlsen Seim and Jorunn Økland, (Ekstasis 1), Berlin: Walter de Gruyter 2009, 169–186.
- 2010 Sten Hidal: En segrande Christus victor? Auléns analys av ett försoningsmotiv i backspegeln – i: *STK 86* (2010), 171–176.
- 2010 Petri Luomanen: Passion and Resurrection Traditions in Early Jewish Christian Gospels – i: *Gelitten-Gestorben-Auferstanden. Passions- und Ostertraditionen im antiken Christentum*, ed. T. Nicklas m.fl., (Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament, 2. Reihe, 273), Tübingen 2010, 187–208.
- 2012 *Patristica Nordica 8. Soteria och gnosis. Frälsning och kunskap i den tidiga kyrkan. Föreläsningar hållna vid Nordiska patristikermötet i Lund 18–21 augusti 2010*, ed. Benjamin Ekman & Henrik Rydell Johnsén, Skellefteå: Artos & Norma 2012, 152 s.
- 2012 Henny Fiskå Hägg: Kunnskap og frelse i aleksandrinsk teologi og filosofi. Filon og Klemens – i: *Patristica Nordica 8, Soteria och gnosis*, ed. Benjamin Ekman & Henrik Rydell Johnsén, Skellefteå 2012, 85–104.
- 2012 Outi Lehtipuu: The “Distorters of Resurrection” in Apocryphal Acts and Other Early Christian Literature. The Threat of Deviance – i: *Voces clamantium in deserto. Essays in honor of Kari Syreeni*, ed. Sven-Olav Back & Matti Kankaanniemi, Åbo 2012, 184–198.
- 2012 Anna Marie Aagaard: Mine øjne har set din frelse. Om lighed med Gud og gudomliggørelse i patristisk teologi – i: *Patristica Nordica 8, Soteria och gnosis*, ed. Benjamin Ekman & Henrik Rydell Johnsén, Skellefteå 2012, 13–42.

Ekklesiologi og pneumatologi

- 2010 Serafim Seppälä: The Holy Spirit in Isaac of Nineveh and East Syrian Mysticism – i: *The Holy Spirit in the Fathers of the Church*, ed. D. Vincent Twomey & Janet E. Rutherford, Dublin: Four Courts Press 2010, 127–150.

Etik og parenese

- 2009 Odd Magne Bakke: Barn og kristen nestekjærleik i den tidlega

- kristendommen – i: *Patristica Nordica 7, Eros och Agape*, ed. Henrik Rydell Johnsén m.fl., Skellefteå 2009, 49–72.
- 2009 Jostein Børtnes: "En sjel i to legemer". Retorisk klisjé eller etisk erkjennelse? – i: *Patristica Nordica 7, Eros och Agape*, ed. H. Rydell Johnsén m.fl., Skellefteå 2009, 73–90.
- 2009 Troels Engberg-Pedersen: Fra "Eros og Agape" til Venskab. Antikkens forestilling om kærlighed i forhold til kroppen, selvet og det gode (frelsen) – i: *Patristica Nordica 7, Eros och Agape*, ed. Henrik Rydell Johnsén m.fl., Skellefteå 2009, 11–27.
- 2010 Runar M. Thorsteinsson: *Roman Christianity and Roman Stoicism. A Comparative Study of Ancient Morality*. Oxford: Oxford University Press 2010, xii+248 s.
- 2011 Nils Arne Pedersen: "A Prohibition So Divine". The Origins of the Christian Ban on Suicide – i: *Contextualising Early Christian Martyrdom*, ed. Jakob Engberg m.fl., Frankfurt am Main: Peter Lang 2011, 139–203.

Andre dogmehistoriske emner

- 2011 Leena Mari Peltomaa: Epithets of the Theotokos in the Akathistos Hymn – i: *The Cult of the Mother of God in Byzantium. Texts and Images*, ed. Leslie Brubaker & Mary B. Cunningham, (Birmingham Byzantine and Ottoman Studies), Farnham 2011, 109–116.
- 2011 Serafim Seppälä: Virgin Mary a Prophetess? Patristic, Syriac and Islamic Views – i: *Parole de l'Orient* 36 (2011), 423–435.

Skismaer og dogmatiske stridigheder

- 2010 Antti Laato: The Christology of the Jewish-Christian Group, the Nazoraeans – i: *Flumen saxosum sonans. Studia in honorem Gunnar af Hällström*, ed. Marjo Ahlqvist m.fl., Åbo 2010, 85–107.
- 2010 Turid Karlsen Seim: Johannine Echoes in Early Montanism – i: *The Legacy of John. Second-Century Reception of the Fourth Gospel*, ed. Tuomas Rasimus, Leiden 2010, 345–364.
- 2011 John Kaufman: Diverging Trajectories or Emerging Mainstream. Unity and Diversity in Second Century Christianity – i: *Among Jews, Gentiles and Christians in Antiquity and the Middle Ages. Studies in Honour of Professor Oskar Skarsaune on his 65th*

- Birthday, ed. Reidar Hvalvik & John Kaufman, Trondheim 2011, 113–128.
- 2012 Hugo Lundhaug: Shenoute's Heresiological Polemics and its Context(s) – i: Invention, Rewriting, Usurpation. Discursive Fights over Religious Traditions in Antiquity, ed. Jörg Ulrich m.fl., (Early Christianity in the Context of Antiquity 11), Frankfurt am Main 2012, 239–261.
- 2012 Einar Thomassen: What is Heresy, and Why Did it Matter? – i: Invention, Rewriting, Usurpation. Discursive Fights over Religious Traditions in Antiquity, ed. Jörg Ulrich m.fl., (Early Christianity in the Context of Antiquity 11), Frankfurt am Main 2012, 191–202.

9. Kristendommen og senantikken religion

Religion generelt

- 2009 Maijastina Kahlos: Forbearance and Compulsion. The Rhetoric of Religious Tolerance and Intolerance in Late Antiquity. Bristol: Duckworth 2009, xii+259 s.
- 2009 Maijastina Kahlos: Debatten om filantropi. Kristen sjelvuppfattning och polyteistiska reaktioner på 300-talet – i: *Patristica Nordica* 7, Eros och Agape, ed. Henrik Rydell Johnsen m.fl., Skellefteå 2009, 91–104.
- 2009 Maijastina Kahlos: The Importance of Being Pagan – i: *Le relazioni tra pagani e cristiani. Nuove prospettive su un tema antico*, ed. Rita Lizzi Testa, (Christianesimo nella storia 30), Bologna: Dehoniane 2009, 305–311.
- 2009 Maijastina Kahlos: Ritus ad solos digitos pertinens (Lact. inst. 5.19,29). A Caricature of Roman Civic Religion in Lactantius' *Institutiones divinae* – i: *Critique and Apologetics. Jews, Christians and Pagans in Antiquity*, ed. Anders-Christian Jacobsen m.fl., Frankfurt am Main 2009, 283–302.
- 2010 Hugo Lundhaug: Shenoute og avgudsdyrkelse. Religionskonflikt i øvre Egypt på 300- og 400-tallet – i: *Din. Tidskrift for religion og kultur* 2010, hefte 3/4, 63–84.
- 2011 *The Faces of the Other. Religious Rivalry and Ethnic Encounters*

- in the Later Roman World, ed. Maijastina Kahlos. (Cursor Mundi 10), Turnhout: Brepols 2011, viii+324 s.
- 2011 Gerd V. M. Haverling: Quintus Aurelius Symmachus och striden om Victoriaaltaret – i: Kristendommens modstandere. Senantik antikristen polemik, ed. Nils Arne Pedersen m.fl., København: Anis 2011, 215–261.
- 2011 Maijastina Kahlos: The Importance of Being Pagan – i: Pagans and Christians in the Roman Empire. The Breaking of a Dialogue (IVth–VIth century A.D.), ed. Peter Brown & Rita Lizzi Testa, (Christianity and History 9), Wien: Lit 2011, 187–192. [Tidligere trykt 2009]
- 2011 Maijastina Kahlos: The Shadow of the Shadow. Examining Fourth- and Fifth-Century Christian Depictions of Pagans – i: The Faces of the Other. Religious Rivalry and Ethnic Encounters in the Later Roman World, ed. Maijastina Kahlos, Turnhout 2011, 165–195.
- 2012 Maijastina Kahlos: Pagan-Christian Debates over the Interpretation of Texts in Late Antiquity – i: The Classical World 105 (2012), 525–545.
- 2012 Anders Klostergaard Petersen: "Invention" and "Maintenance" of Religious Traditions. Theoretical and Historical Perspectives – i: Invention, Rewriting, Usurpation. Discursive Fights over Religious Traditions in Antiquity, ed. Jörg Ulrich m.fl., (Early Christianity in the Context of Antiquity 11), Frankfurt am Main 2012, 129–160.
- 2012 Risto Uro: Cognitive and Evolutionary Approach to Ancient Rituals. Reflections on recent theories and their relevance for the historian of religion – i: Mystery and Secrecy in the Nag Hammadi Collection and Other Ancient Literature, ed. Christian H. Bull m.fl., Leiden: Brill 2012, 487–510.

Jødedommen

- 2010 Erkki Koskeniemi: Right to life and Jewish-Christian Ethics in the Roman World. A case study of the fighting men and the unhappy birth – i: Encounters of the children of Abraham from ancient to modern times, ed. Antti Laato & Pekka Lindqvist, Leiden: Brill 2010, 47–73.

- 2010 Antti Laato: Justin Martyr Encounters Judaism – i: Encounters of the children of Abraham from ancient to modern times, ed. Antti Laato & Pekka Lindqvist, Leiden: Brill 2010, 97–123.
- 2012 Oskar Skarsaune: Jewish and Christian interpretations of Messianic texts in the Book of Isaiah as Jewish/Christian dialogue. From Mathew to the Rabbis – i: SEÅ 77 (2012), 25–45.

Gnosticisme

- 2009 René Falkenberg: The salvation system in the Sophia of Jesus Christ. An example of textual reuse – i: The Discursive Fight over Religious Texts in Antiquity, ed. Anders-Christian Jacobsen, Århus 2009, 119–132.
- 2009 Outi Lehtipuu: Ruumiin ylösnousemus Nag Hammadin kirjoituksissa – i: Teologinen Aikakauskirja 114 (2009), 3–20.
- 2009 Hugo Lundhaug: Nag Hammadi-kodeksene og den tidlige monastiske tradisjon i Egypt – i: MCPL 24 (2009), 33–59.
- 2009 Hugo Lundhaug: 'These are the Symbols and Likenesses of the Resurrection'. Conceptualizations of Death and Transformation in the Treatise on the Resurrection (NHG I,4) – i: Metamorphoses. Resurrection, Body and Transformative Practices in Early Christianity, ed. Turid Karlsen Seim and Jorunn Økland, (Ekstasis 1), Berlin: Walter de Gruyter 2009, 187–205.
- 2009 Antti Marjanen: The Seven Women Disciples, in the two versions of the First Apocalypse of James – i: The Codex Judas Papers, ed. April D. DeConick, (Nag Hammadi and Manichaean Studies 71), Leiden: Brill 2009, 533–546.
- 2009 Tuomas Rasimus: Paradise Reconsidered in Gnostic Mythmaking. Rethinking Sethianism in Light of the Ophite Evidence. (Nag Hammadi and Manichaean Studies 68), Leiden: Brill 2009. [Disp. Helsinki 2006]
- 2009 Einar Thomassen: Valentinian ideas about Salvation as Transformation – i: Metamorphoses. Resurrection, Body and Transformative Practices in Early Christianity, ed. Turid Karlsen Seim and Jorunn Økland, (Ekstasis 1), Berlin: Walter de Gruyter 2009, 169–186.

- 2010 Ismo Dunderberg: Stoic Traditions in the School of Valentinus – i: Stoicism in Early Christianity, ed. Tuomas Rasimus m.fl., Grand Rapids 2010, 220–238.
- 2010 René Falkenberg: Eugnostos the Blessed. An exegetical analysis and interpretation of the Coptic version in Nag Hammadi Codex III,3. Aarhus Universitet: Ph.d.-afhandling ved Det Teologiske Fakultet, 30. nov. 2010.
- 2010 Ingvild Sælid Gilhus: Contextualizing the Present, Manipulating the Past. Codex II from Nag Hammadi and the Challenge of Circumventing Canonicity – i: Canon and Canonicity. The Formation and Use of Scripture, ed. Einar Thomassen, København 2010, 91–108.
- 2010 Tilde Bak Halvgaard: The Sound of Silence. Theology of Language in The Thunder. Perfect Mind and The Trimorphic Protennoia – i: Essays in Naturalism and Christian Semantics, ed. Troels Engberg-Pedersen & Niels Henrik Gregersen, København 2010, 153–166.
- 2010 Hugo Lundhaug: Images of Rebirth. Cognitive Poetics and Transformational Soteriology in the Gospel of Philip and the Exegesis of the Soul. (Nag Hammadi and Manichaean Studies 73), Leiden: Brill 2010, xviii+593 s. [Rev. udgave af afhandling fra 2007]
- 2010 Tuomas Rasimus: Stoic Ingredients in the Neoplatonic Being-Life-Mind. An Original Second-Century Innovation? – i: Stoicism in Early Christianity, ed. Tuomas Rasimus m.fl., Grand Rapids 2010, 257–274.
- 2011 Jesper Hyldahl: Gnostic Critique of Martyrdom – i: Contextualising Early Christian Martyrdom, ed. Jakob Engberg m.fl., Frankfurt am Main: Peter Lang 2011, 119–138.
- 2011 Jesper Hyldahl: Plotins bekymring for den skadelige religiøsitet. Advarsel mod sethiansk mytologi – i: Kristendommens modstandere. Senantik antikristen polemik, ed. Nils Arne Pedersen m.fl., København: Anis 2011, 103–120.
- 2011 Tuomas Rasimus: Porphyry and the Gnostics. Reassessing Pierre Hadot's Thesis in Light of the Second and Third Century Sethian Material – i: Plato's Parmenides and its Heritage, ed. John D.

- Turner & Kevin Corrigan, (Writings from the Greco-Roman World, Supplement Series 2), Leiden: Brill 2011, vol. 2, 81–110.
- 2011 Einar Thomassen: Baptism among the Valentinians – i: Ablution, Initiation, and Baptism, ed. David Hellholm m.fl., Berlin: de Gruyter 2011, bd. 2, 895–916.
- 2011 Päivi Vähäkangas: “That Ill-formed Little Fox”. Valentinians as the Enemy in Irenaeus’s Against Heresies – i: The Faces of the Other. Religious Rivalry and Ethnic Encounters in the Later Roman World, ed. Majastina Kahlos, Turnhout 2011, 83–104.
- 2012 Tilde Bak Halvgaard: Linguistic Manifestations of Divine Thought. An Investigation of the Use of Stoic and Platonic Dialectics in The Trimorphic Protennoia (NHC XIII,1) and the Thunder: Perfect Mind (NHC VI,2). (Publikationer fra Det Teologiske Fakultet 38), København: Det Teologiske Fakultet 2012, 210 s. [Ph.d.-afhandling, København]
- 2012 Tilde Bak Halvgaard: Gnostikerne som genskrivere – i: Bibelske genskrivninger, ed. Jesper Høgenhaven & Mogens Müller, (Forum for Bibelsk Eksegese 17), København 2012, 303–313.
- 2012 Antti Marjanen: Sethian Books of the Nag Hammadi Library as Secret Books – i: Mystery and Secrecy in the Nag Hammadi Collection and Other Ancient Literature, ed. Christian H. Bull m.fl., Leiden: Brill 2012, 87–106.
- 2012 Jesper Tang Nielsen: Getsemane genskrevet. Fortolkning af passionen i Frelserens Evangelium – i: Bibelske genskrivninger, ed. Jesper Høgenhaven & Mogens Müller, (Forum for Bibelsk Eksegese 17), København 2012, 315–340.
- 2012 Päivi Vähäkangas: Rejection and Reception of Philosophy in the Letter of Eugnostos (NHC III,3 and V,1) and Pseudo-Clementine Recognitions. Helsinki: University of Helsinki 2012, 274 s.

Manikæisme

- 2009 Gunner B. Mikkelsen: Sukhâvatî and the Light World. Pure Land Elements in the Chinese Manichaean Eulogy of the Light-World – i: New Light on Manichaeism, ed. J. Bedunn, (Nag Hammadi and Manichaean Studies 64), Leiden-Boston 2009, 201–212.
- 2011 Nils Arne Pedersen: The Veil and revelation of the Father of

Greatness – i: 'In Search of Truth'. Augustine, Manichaeism and Other Gnosticism, ed. Jacob Albert van den Berg m.fl., (Nag Hammadi and Manichaean Studies 74), Leiden: Brill 2011, 229–234.

- 2012 Nils Arne Pedersen: The Term *μυστήριον* in Coptic-Manichaean Texts – i: Mystery and Secrecy in the Nag Hammadi Collection and Other Ancient Literature, ed. Christian H. Bull m.fl., Leiden: Brill 2012, 133–143.

Mandæisme

- 2011 Anders Hultgård: The Mandaean Water Ritual in Late Antiquity – i: Ablution, Initiation, and Baptism, ed. David Hellholm m.fl., Berlin: de Gruyter 2011, 69–99.

Andre senantikke religioner

- 2009 Troels Myrup Kristensen: Religious Conflict in Late Antique Alexandria. Christian responses til "Pagan" Statues in the Fourth and Fifth Centuries CE – i: Alexandria. A Cultural and Religious Melting Pot, ed. George Hinge & Jens Krasilnikoff, (Aarhus Studies in Mediterranean Antiquity 9), Aarhus: Aarhus University Press 2009, 158–175.
- 2011 Bo Holmberg: Education and Learning in the context of Early Islam – i: PNA 26 (2011), 19–36.
- 2012 Jonas Bjørnebye: Secrecy and Initiation in the Mithraic Communities of Fourth Century Rome – i: Mystery and Secrecy in the Nag Hammadi Collection and Other Ancient Literature, ed. Christian H. Bull m.fl., Leiden: Brill 2012, 351–374.
- 2012 Jørgen Podemann Sørensen: The Secret Hymn in Hermetic Texts – i: Mystery and Secrecy in the Nag Hammadi Collection and Other Ancient Literature, ed. Christian H. Bull m.fl., Leiden: Brill 2012, 465–486.

10. Kristendommen og senantikens kultur og samfund

Kultur generelt

- 2009 Siver Dagemark: Natural science, its limitation and relation to the liberal arts in Augustine – i: Augustinianum 49 (Roma 2009), 439–502.

- 2009 Dag Øistein Endsjø: Greek Resurrection Beliefs and the Success of Christianity. New York: Palgrave Macmillan 2009, x+274 s.
- 2009 Troels Engberg-Pedersen: Fra "Eros og Agape" til Venskab. Antikkens forestilling om kærlighed i forhold til kroppen, selvet og det gode (frelsen) – i: *Patristica Nordica 7, Eros och Agape*, ed. Henrik Rydell Johnsén m.fl., Skellefteå 2009, 11–27.
- 2009 Maijastina Kahlos: *Forbearance and Compulsion. The Rhetoric of Religious Tolerance and Intolerance in Late Antiquity*. Bristol: Duckworth 2009, xii+259 s.
- 2009 Maijastina Kahlos: *The Rhetoric of Tolerance and Intolerance. From Lactantius to Firmicus Maternus – i: Continuity and Discontinuity in Early Christian Apologetics*, ed. Jörg Ulrich m.fl., Frankfurt am Main 2009, 79–95.
- 2009 Markus Mertaniemi: *Profani homines. The image of Christianity in the writings of the non-Christian Graeco-Roman elite in 260–313*. Oulu: Oulun yliopisto 2009, 249 s. [Disp. Oulu]
- 2009 Markus Mertaniemi: *Acerrimus inimicus. Porphyry in Christian Apologetics – i: Continuity and Discontinuity in Early Christian Apologetics*, ed. Jörg Ulrich, m.fl., Frankfurt am Main 2009, 97–112.
- 2009 Karl Olav Sandnes: *The Challenge of Homer. School, Pagan Poets and Early Christianity. (The Library of New Testament Studies. Early Christianity in Context 400)*, London: T & T Clark 2009, xvi+320 s.
- 2010 *Danningsperspektiver. Teologiske og filosofiske syn på dannning i antikken og i moderne tid*, ed. Svein Rise. Trondheim: Tapir 2010, 261 s.
- 2010 Arja Karivieri: *Pagan intellectuals, the Early Church and attitudes toward images – i: Flumen saxosum sonans. Studia in honorem Gunnar af Hällström*, ed. Marjo Ahlqvist m.fl., Åbo 2010, 55–64.
- 2010 Samuel Rubenson: *Det gyllene Athen. Vältalighetens lockelse och bildningens förförelse i den tidiga kyrkan – i: Flumen saxosum sonans. Studia in honorem Gunnar af Hällström*, ed. Marjo Ahlqvist m.fl., Åbo 2010, 211–225.
- 2011 *The Faces of the Other. Religious Rivalry and Ethnic Encounters*

- in the Later Roman World, ed. Maijastina Kahlos. (Cursor Mundi 10), Turnhout: Brepols 2011, viii+324 s.
- 2011 Kristendommens modstandere. Senantik antikristen polemik, ed. Nils Arne Pedersen, Jakob Engberg, Robert B. Hansen og Thorsten Rørbæk. (Antikken og Kristendommen 9), København: Anis 2011, 366 s.
- 2011 Arne Søby Christensen: Hedensk antikristen historiografi – i: Kristendommens modstandere. Senantik antikristen polemik, ed. Nils Arne Pedersen m.fl., København: Anis 2011, 263–300.
- 2011 Jakob Engberg: Kelsos og Origenes. Kontinuitet og udvikling i polemikken mod kristendommen fra ca. år 175 til 245 – i: Kristendommens modstandere. Senantik antikristen polemik, ed. Nils Arne Pedersen m.fl., København: Anis 2011, 19–61.
- 2011 Markus Mertaniemi: From Superstitio to Religio Christiana. Christians as Others from the Third to the Fifth Century – i: The Faces of the Other. Religious Rivalry and Ethnic Encounters in the Later Roman World, ed. Maijastina Kahlos, Turnhout 2011, 135–164.
- 2011 Nils Arne Pedersen & Jakob Engberg: Om antikristen polemik i senantikken og dennes reception i tidlig moderne tid – i: Kristendommens modstandere. Senantik antikristen polemik, ed. Nils Arne Pedersen m.fl., København: Anis 2011, 7–16.
- 2011 Christoph Riedweg: Med stoicismen og Platon mod de kristne. Filosofiske argumentationsstrukturer i Julian Mod Galilæerne (Contra Galilaeos) – i: Kristendommens modstandere. Senantik antikristen polemik, ed. Nils Arne Pedersen m.fl., København: Anis 2011, 173–214.
- 2011 Karl Olav Sandnes: The Gospel “According to Homer and Virgil”. Cento and Canon. (Supplements to Novum Testamentum 138), Leiden: Brill 2011, xii+280 s.
- 2012 Lars Rydbeck: När de gamla gudarna dog. Grekiskt och kristet på väg mot senantiken. Lund: Sekel Bokförlag 2012, 193 s.

Filosofi

- 2010 Stoicism in Early Christianity. Ed. Tuomas Rasimus, Troels Engberg Pedersen & Ismo Dunderberg. Grand Rapids: Baker Academic 2010, xiii+301 s.

- 2010 Runar M. Thorsteinsson: *Roman Christianity and Roman Stoicism. A Comparative Study of Ancient Morality*. Oxford: Oxford University Press 2010, xii+248 s.
- 2010 Runar M. Thorsteinsson: *Justin Martyr on the Philosophical Schools. A Research Tool – i: Essays in Naturalism and Christian Semantics*, ed. Troels Engberg-Pedersen & Niels Henrik Gregersen, København 2010, 57–78.
- 2011 Jesper Hyldahl: *Plotins bekymring for den skadelige religiøsitet. Advarsel mod sethiansk mytologi – i: Kristendommens modstandere. Senantik antikristen polemik*, ed. Nils Arne Pedersen m.fl., København: Anis 2011, 103–120.
- 2011 Nils Arne Pedersen: *De platoniske filosoffer om kristne ortodokse og hæretikere. Fra Kelsos til Alexander af Lykopolis – i: Kristendommens modstandere. Senantik antikristen polemik*, ed. Nils Arne Pedersen m.fl., København: Anis 2011, 63–101.
- 2011 Christoph Riedweg: *Porfyr om Kristus og de kristne. En sammenligning mellem De Philosophia ex oraculis haurienda og Adversus Christianos – i: Kristendommens modstandere. Senantik antikristen polemik*, ed. Nils Arne Pedersen m.fl., København: Anis 2011, 121–170.
- 2012 Tilde Bak Halvgaard: *Linguistic Manifestations of Divine Thought. An Investigation of the Use of Stoic and Platonic Dialectics in The Trimorphic Protennoia (NHC XIII,1) and the Thunder: Perfect Mind (NHC VI,2)*. (Publikationer fra Det Teologiske Fakultet 38), København: Det Teologiske Fakultet 2012, 210 s. [Ph.d.-afhandling, København]
- 2012 Samuel Rubenson: *Monasticism and the Philosophical Heritage – i: The Oxford Handbook of Late Antiquity*, ed. Scott Fitzgerald Johnson, Oxford: Oxford University Press 2012, 487–512 (Part II.15).
- 2012 Runar Thorsteinsson: *Justin and Stoic Cosmo-Theology – i: The Journal of Theological Studies* 63 (2012), 533–571.
- 2012 Torstein Theodor Tollefsen: *Activity and Participation in Late Antique and Early Christian Thought*. (Oxford Early Christian Studies), Oxford: Oxford University Press 2012, viii+229 s.

- 2012 Päivi Vähäkangas: Rejection and Reception of Philosophy in the Letter of Eugnostos (NHC III,3 and V,1) and Pseudo-Clementine Recognitions. Helsinki: University of Helsinki 2012, 274 s.

Sociale forhold

- 2009 Erkki Koskeniemi: The Exposure of Infants among Jews and Christians in Antiquity. (The Social World of Biblical Antiquity, Second Series 4), Sheffield: Sheffield Phoenix Press 2009, xi+192 s.
- 2009 Reidar Aasgaard: Barndom i antikken og tidlig kristendom. Hva er det mulig å vite og hva vet vi? – i: Når jeg så skal ut i verden, ed. Karl Olav Sandnes m.fl., Trondheim: Tapir 2009, 15–29.
- 2009 Reidar Aasgaard: Uncovering Children's Culture in Late Antiquity. The Testimony of the Infancy Gospel of Thomas – i: Children in Late Ancient Christianity, ed. C.B. Horn & R.R. Phenix, Tübingen 2009, 1–27.

Kirke og stat

- 2010 Patrik Hagman: Liturgi och asketism som motståndsytringar i den tidiga kyrkan – i: Flumen saxosum sonans. Studia in honorem Gunnar af Hällström, ed. Marjo Ahlqvist m.fl., Åbo 2010, 27–40.
- 2011 Patrik Hagman: Om kristet motstånd. Skellefteå: Artos 2011, 116 s.
- 2011 Gerd V. M. Haverling: Quintus Aurelius Symmachus och striden om Victoriaaltaret – i: Kristendommens modstandere. Senantik antikristen polemik, ed. Nils Arne Pedersen m.fl., København: Anis 2011, 215–261.
- 2011 Oskar Skarsaune: Kirkens konstantinske fangenskap. Ser vi slutten? – i: Dansk Tidsskrift for Teologi og Kirke 38 (2011, nr. 3), 19–30.
- 2012 Torben Christensen: C. Galerius Valerius Maximinus. Studies in the Politics and Religion of the Roman Empire AD 305–313. Edited by Mogens Müller. With a preface by Hugo Montgomery. [Translated by Karsten Engelberg]. (Publikationer fra Det Teologiske Fakultet 35), The Theological Faculty, Copenhagen University 2012, x+231 s. [Dansk original 1974. Findes også som e-bog: www.patristik.dk/ebog/Maximinus.pdf]

Kristenforfølgelser

- 2011 Contextualising Early Christian Martyrdom. Ed. Jakob Engberg, Uffe Holmsgaard Eriksen & Anders Klostergaard Petersen. (Early Christianity in the Context of Antiquity 8), Frankfurt am Main: Peter Lang 2011, 275 s.
- 2011 Jakob Engberg: Martyrdom and Persecution. Pagan Perspectives on the Prosecution and Execution of Christians c. 110–210 AD – i: Contextualising Early Christian Martyrdom, ed. Jakob Engberg m.fl., Frankfurt am Main 2011, 93–117.
- 2011 Anders Klostergaard Petersen & Jakob Engberg: Finding Relevant Contexts for Early Christian Martyrdom – i: Contextualising Early Christian Martyrdom, ed. Jakob Engberg m.fl., Frankfurt am Main 2011, 7–13.

11. Arkæologi, kunst og arkitektur

Arkæologi

- 2009 Olof Brandt: The Archaeological Record. Problems of Interpretation – i: A Companion to Late Antiquity, ed. Philip Rousseau, Oxford: Blackwell 2009, 156–169.
- 2009 Olof Brandt: Movement between Rome and the sanctuary of San Lorenzo – i: Via Tiburtina. Space, movement and artifacts in the urban landscape, ed. Hans Bjur & Barbro Santillo Frizell, (Skrifter utgivna af Svenska institutet i Rom 60), Stockholm: Svenska Institutet i Rom 2009, 75–89.
- 2011 Marmoribus vestita. Miscellanea in onore di Federico Guidobaldi, ed. Olof Brandt & Philippe Pergola. Città del Vaticano: Pontificio Istituto di archeologia cristiana 2011, 2 vol., 1406 s. [Heri to artikler af Olof Brandt]
- 2012 San Lorenzo in Lucina. The transformation of a Roman quarter, ed. Olof Brandt. (Acta Instituti Romani Regni Sueciae in 4°, 61), Stockholm: Svenska institutet i Rom 2012, 382 s.

Kunst og ikonografi

- 2009 Per Olav Folgerø: The Text-catena in the Frescoes in the Sanctuary of S. Maria Antiqua in Rome (705–707 a.D.). A note on its link to the Catechetical Lectures of Cyril of Jerusalem – i:

- Bollettino della Badia Greca di Grottaferrata 3.6 (2009), 45–66.
- 2009 Per Olav Folgerø: The Lowest, Lost Zone in the Adoration of the Crucified Scene in S. Maria Antiqua in Rome. A new conjecture – i: *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes* 72 (London 2009), 207–219.
- 2009 Troels Myrup Kristensen: *Archaeology of Response. Christian Destruction, Mutulation and Transformation of Pagan Sculpture in Late Antiquity*. Aarhus Universitet 2009, viii+371+66 s. [Ph.d.-afhandling, Aarhus Univ. 2009]
- 2009 Troels Myrup Kristensen: Embodied Images. Christian Response and Destruction in Late Antique Egypt – i: *Journal of Late Antiquity* 2 (Baltimore 2009), 224–250.
- 2009 Per Jonas Nordhagen & Per Olav Folgerø: En billedrebus i stort format. Korsfestelsesfresken i S. Maria Antiqua i Roma, 705–707 e. Kr. [Per Olav Folgerø: Jerusalem-tesen, s. 268–286] – i: *NTT* 110 (2009), 256–286.
- 2010 Susanne Bangert: Kors og relikviegemmer – i: *Arven fra Byzans*, ed. Øystein Hjort, Århus 2010, 247–263.
- 2010 Hans Jørgen Frederiksen: Ikonoklasmen – i: *Arven fra Byzans*, ed. Øystein Hjort, Århus 2010, 199–204.
- 2010 Øystein Hjort: Den byzantinske kunst – i: *Arven fra Byzans*, ed. Øystein Hjort, Århus 2010, 139–171.
- 2010 Anne Karahan: *Byzantine Holy Images. Transcendence and Immanence. The Theological Background of the Iconography and Aesthetics of the Chora Church*. (*Orientalia Lovaniensia Analecta* 176), Leuven: Peeters 2010, x+355 s. [Rev. udg. af disp. fra 2005]
- 2010 Anne Karahan: The Issue of Perichoresis in Byzantine Holy Images – i: *Studia Patristica* 44, ed. J. Baun m.fl., Leuven 2010, 27–34.
- 2011 Bente Kiilerich: Visual and functional aspects of inscriptions in early church floors – i: *Inscriptions in liturgical spaces*, ed. Kristin B. Aavitslund & Turid Karlsen Seim, (*Acta ad archaeologiam et artium historiam pertinentia*, vol. 24, N.S. 10, 2011), 45–63.

- 2012 Bente Kiilerich: Monochromy, Dichromy and Polychromy – i: ΔΩΡΟΝ ΡΟΔΟΠΟΙΚΙΑΟΝ. Studies in Honour of Jan Olof Rosenqvist, ed. Denis Searby m.fl., Uppsala 2012, 169–183.
- 2012 Tuomas Rasimus: Revisiting the Ichthys. A suggestion concerning the origins of christological fish symbolism – i: Mystery and Secrecy in the Nag Hammadi Collection and Other Ancient Literature, ed. Christian H. Bull m.fl., Leiden: Brill 2012, 327–348.

Arkitektur

- 2010 Jakob Engberg: Den antikke kristendom – i: Det hellige rum. Religion og kult i den græsk-romerske Nærorient, ed. Birgitte Bøgh m.fl., Aarhus: Aarhus Universitetsforlag 2010, 125–136.
- 2010 Jens Fleischer: Byzantinsk bygningskultur – i: Arven fra Byzans, ed. Øystein Hjort, Århus 2010, 119–135.
- 2010 Maria Fabricius Hansen: Genbrugskirker i Rom. Når antik bliver til middelalder. Århus: Aarhus Universitetsforlag 2010, 256 s.
- 2011 Olof Brandt: Understanding the Structures of Early Christian Baptisteries – i: Ablution, Initiation, and Baptism, ed. David Hellholm m.fl., Berlin: de Gruyter 2011, bd. 2, 1587–1610.
- 2011 P.-J. Nordhagen: Images of Rulership. The Birth of the Byzantine Cross-Domed Church as a Receptacle for Pictorial decoration – i: Marmoribus vestita. Miscellanea in onore di Federico Guidobaldi, ed. Olof Brandt & Philippe Pergola, Città del Vaticano: Pontificio Istituto di archeologia cristiana 2011, 979–992.
- 2012 Jesper Blid: Felicium temporum reparatio. Labraunda in Late Antiquity (c. AD 300–600). Stockholm: Stockholm University 2012, 302 s. [Disp. Stockholm]

C. KIRKE OG KRISTENDOM GENERELT I DEN PATRISTISKE PERIODE

1. Oldkirkens historie generelt

- 2011 Christer Hedin: Kristendom. Lära, fromhetsliv och historia. Stockholm: Dialogos 2011, 319 s.

- 2012 Per Ingesman og Nils Arne Pedersen: *Kirkens Historie*, bind 1. København: Hans Reitzel 2012, 802 s. [Oldkirken, af Nils Arne Pedersen, s. 21–306]

2. Enkelte lande og områder (hele perioden)

- 2009 A Cultural and Religious Melting Pot, ed. George Hinge & Jens A. Krasilnikoff. (*Aarhus Studies in Mediterranean Antiquity* 9), Aarhus: Aarhus Universitetsforlag 2009, 176 s.
- 2009 Troels Myrup Kristensen: *Religious Conflict in Late Antique Alexandria. Christian responses til "Pagan" Statues in the Fourth and Fifth Centuries CE – i: Alexandria. A Cultural and Religious Melting Pot*, ed. George Hinge & Jens Krasilnikoff, (*Aarhus Studies in Mediterranean Antiquity* 9), Aarhus: Aarhus University Press 2009, 158–175.
- 2009 Gitte Lønstrup: *Normativity and memory in the making. The seven hills of the 'old' and 'new' Rome – i: The Discursive Fight over Religious Texts in Antiquity*, ed. Anders-Christian Jacobsen, Århus 2009, 85–107.
- 2009 Gitte Lønstrup: *Skjulte skatte. På sporet af det tabte Konstantinopel – i: Årsskrift 2009 (Det Teologiske Fakultet ved Aarhus Universitet 2009)*, 80–87.
- 2009 Samuel Rubenson: *From School to Patriarchate. Aspects on the Christianisation of Alexandria in Antiquity – i: Alexandria. A Cultural and Religious Melting Pot*, ed. George Hinge & Jens Krasilnikoff, (*Aarhus Studies in Mediterranean Antiquity* 9), Aarhus: Aarhus University Press 2009, 144–157.
- 2010 Gitte Lønstrup: *Concordia Apostolorum, Concordia Augustorum. The making of shared memory in and between the two Romes in the fourth and fifth century*. Århus: University of Aarhus 2010, 265 s. [Ph.d.-afhandling Århus]
- 2011 Simon Sebag Montefiore: *Jerusalem. Biografien*. Rødovre: Sohn 2011. [Heri især anden og tredje del, s. 175–215]
- 2012 Einar Thomassen: *Egypt som paradiset – i: Den sammenklappede tid. Festskrift til Jørgen Podemann*, ed. Tim Jensen & Mikael Rothstein, København: Chaos 2012, 299–306. [Om Nag Hamadi Codex II,5]

- 2012 Witold Witakowski: Syrian Influences in Ethiopia – i: Eastern Christianity. A Crossroad of Cultures, ed. Florence Jullien, (Eastern Christian Studies 16), Leuven: Peeters 2012, 227–232.

3. Den efterapostolske tid (ca. 70–ca. 140)

- 2010 Heikki Räisänen: The Rise of Christian Beliefs. The Thought World of Early Christians. Minneapolis: Fortress Press 2010, xxiv+479 s.
- 2010 Oskar Skarsaune: Paul and Peter in Antioch. Traces of a Conflict from Galatians to the Pseudo-Clementines – i: Flumen saxosum sonans. Studia in honorem Gunnar af Hällström, ed. Marjo Ahlqvist m.fl., Åbo 2010, 269–290.

4. Før Nikæa (ca. 140–325)

- 2011 John Kaufman: Diverging Trajectories or Emerging Mainstream. Unity and Diversity in Second Century Christianity – i: Among Jews, Gentiles and Christians in Antiquity and the Middle Ages. Studies in Honour of Professor Oskar Skarsaune on his 65th Birthday, ed. Reidar Hvalvik & John Kaufman, Trondheim 2011, 113–128.
- 2012 Torben Christensen: C. Galerius Valerius Maximinus. Studies in the Politics and Religion of the Roman Empire AD 305–313. Edited by Mogens Müller. With a preface by Hugo Montgomery. [Translated by Karsten Engelberg]. (Publikationer fra Det Teologiske Fakultet 35), The Theological Faculty, Copenhagen University 2012, x+231 s. [Dansk original 1974. Findes også som e-bog: www.patristik.dk/ebog/Maximinus.pdf]

5. Efter Nikæa (325–667/787)

- 2010 Arven fra Byzans. Ed. Øystein Hjort. Århus: Forlaget Sfinx 2010, 448 s.
- 2010 Karsten Fledelius: Byzans i Palæstina – i: Arven fra Byzans, ed. Øystein Hjort, Århus 2010, 405–414.

